

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR. 10 – 104. ÅRGANG 16.10.18 – 06.11.18

I KULISSENE

T-birds og Pink Ladies
inntar Storsalen

Fremmedspråk på NTNU 08
Entreprenørskolen 24
Vibbefanger 48

GRATIS!

Ny styringsmodell: – Positivt for studentane

Dekan Gunnar Bovim har vore einhøyrskar ved Medisinsk fakultet i tre månader. Og trur NTNU gjer lurt i å følgje etter.

TEXT: KAREN HOVSTEDT
FOTO: ERIKUR RØDDE

Nå er det snart tre år sidan dekanat har vore einhøyrskar ved Medisinsk fakultet. Det er ein stor endring i styringsmodellen ved NTNU, og det er positivt at dekanat er tilbake.

Den viktigaste er at arbeidsforholdene er gode, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

DEKANAT: GUNNAR BOVIM - Dekan Gunnar Bovim har vore einhøyrskar ved Medisinsk fakultet i tre månader. Og trur NTNU gjer lurt i å følgje etter.

Bovim er rektorfavoritt

Også NTNU kan få KfR-regjering neste haust.

TEXT: KAREN HOVSTEDT
FOTO: ERIKUR RØDDE

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

Det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat, og det er viktig å vite kva som er med å vere dekanat.

- Ein av dei største utfordringane NTNU står overfor, er å engasjere studentar i høgare årskull. Ikkje eit vondt ord om første- og andreårsstudentar, men meir erfarne studentar har større autoritet og kan gje meir kvalifiserte råd.

KAIA SØRLAND
Nestleder, Under Dusken

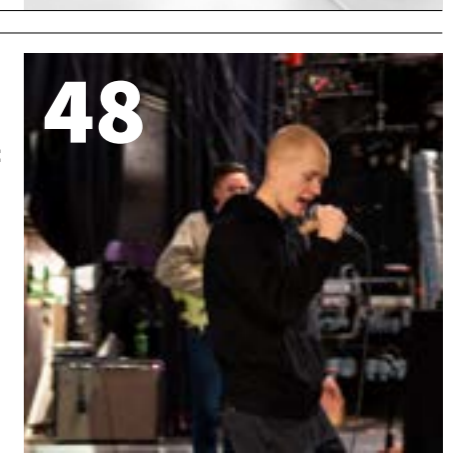
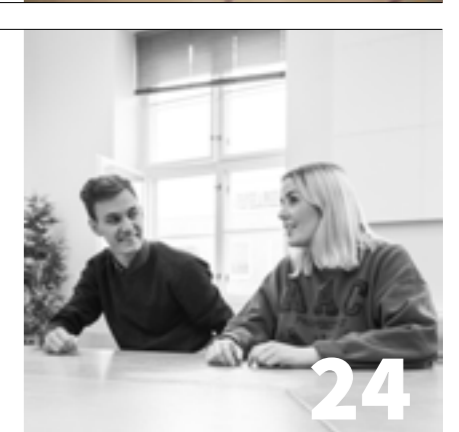
IKKE GJØR FRIVILLIGHET TIL ET TAPSPROSJEKT

I statsbudsjettet for 2019 foreslår regjeringen en ny ordning for omgjøring av studielån. Om ikke studiepoengene gir en grad, kan kun 25 prosent av lånet gjøres om til stipend, mot dagens 40. Det skal ikke lenger være nok å bestå utdanningen du har fått støtte til - den skal også være gradsbyggende. Frie emner og årsstudium blir, bokstavelig talt, ikke like mye verdt. Utdanning du begynner på, men ikke klarer å fullføre, blir i større grad et tapsprosjekt.

Overgangen til studenttilværelsen er uforutsigbar. Uansett om du leser studiekatalogen nøye, kan du ikke vite hvordan det faktisk vil være å sitte i forelesningssalen, bo i ny by og gjøre nye oppgaver. Noen ganger funker det ikke. Å fullføre en grad på mest effektiv måte er det mest økonomiske, både for studentens selv og samfunnet rundt. Det må likevel være lov å ombestemme seg. Ingen er tjent med at studenter føler seg tvungne til å ta en grad det viser seg ikke passer dem.

Studentfrivilligheten i Trondheim er gang på gang trukket fram som unik, og uten den hadde ikke Trondheim vært landets beste studieby. Denne er i stor grad tuftet på individer som legger til side studieprogresjon, for å i perioder kunne gi noe ekstra. For mange er muligheten for å ta emner utenom studiet sitt avgjørende for å kunne ta på seg store verv.

Regjeringen burde heller legge til rette for de studentene som trenger det litt ekstra. Både med tanke på studiemiljø, og på de allerde pressede studentene.

Nyhetskommentar:
Fem ydmyke tips til hvordan å ikke være et rasshøl i forelesning, som mange kunne hatt gedigen nytte av.

Rullestolrugby:
Høye rop blir overdøvd av brutale krasjelyder. Det er en brutal sport ifølge rullestolrugbyspiller Jo Magnus Torvik, men likevel kan alle bli gode i rullestolrugby.

NTNUs entreprenørskole:
Masterprogrammet som startet for fem år siden har som mål å utdanne verdens beste foretningsutviklere. Som en del av studiet skal studentene opprette og drifte sitt eget foretningsprosjekt mot kommersiell suksess.

Eirik Aas og Mato Polo om Vibbefanger:
- Det begynte med at vi preiket om det på gøy, så fant vi ut en dag at «Okei, vi bare gjør det skikkelig». Og vi har alt det vi trenger rundt oss. Folk til å lage det, folk til å skaffe støtte, og fotografer til å filme det.

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO
Ikke glem 255 av oss oppe ved Bunnpris - Fasiha's fight for free education - Biru Baby er skjulte genier - Statsbudsjettet for 2019 skaper misnøye blant studenter

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Jenny Westrum-Rein - Tlf: 984 90 262
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDER UNDER DUSKEN
Kaia Sørland - Tlf: 958 91 031
avisredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS
Hanna Jarstø Ervik - Tlf: 915 98 368
ansvarligredaktor@studentmediene.no

REDAKSJONSSJEF
Nora Holm Aftret - Tlf: 418 48 296
redaksjonssjef@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Linnea Tveraasen - Tlf: 481 72 148
dagligleder@studentmediene.no

SALGSJEF
Edvin Johnsrud
salgssjef@studentmediene.no

NETTREDAKTØR
Mats Tveraasen
nettredaktor@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Therese Fjorden Lysheim
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATREDAKTØR
Jesper Nohr
debattredaktor@studentmediene.no

REPORTASJEREKTORE
Bjørn Kvåle Tromsdal
reportasjeredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Kristina Bye
kulturredaktor@studentmediene.no

SPORTSREDAKTØR
Magnus Kongschaug Johannessen
sportsredaktor@studentmediene.no

FORSKNING- OG
FORBRUKERREDAKTØR
Tomaris Semet
forskningredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Sander Strand Engen
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Lisa Botterli Flostrand
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISK ANSVARLIG
Tanja Irén Harsvik Haugen
grafisk-sjef@studentmediene.no

DESK
Tone Høiland Ween (sjef), Linn Danielsen
Evjemo, Anna Juell Johnsen, Håkon
Pedersen, Runar Johnsen, Erlend Gylver,
Benedikt Erikstad Javorovic

GRAFIKERE
Aslak Høberg Liaaen, Anna Orvik Wilberg,
Mathilde Hals Karlsen, Kotryna Navickaite

KORREKTUR
Runar Johnsen (sjef), Bjørn Kvåle Tromsdal

FORSIDE
Torstein Olav Eriksen

Det var da veldig mange tomater her, hurr!

TIPS OSS!
tips@studentmediene.no

ANNONSERE?
salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Miljøtrykksak fra Trykkpartner AS. Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

FOTO: Lisa Botterli Flostrand

Avkolonisering splitter mellom «inkluderende» og «destruktivt»

Noen mener det handler om å inkludere undertrykte stemmer, andre mener det er ødeleggende for akademia. Avkolonisering er spørsmålet om hvem som former framtidens pensum.

TEKST: Kyrre Sandve Ryeng og Frigg Alsaker | FOTO: Kjartan Nyberg Håland

I 2015 fikk studentene ved Universitetet i Cape Town fjernet en statue av koloniherrn Cecil Rhodes, som studentene mente var et symbol på rasisme. Nå har bevegelsen om «avkolonisering», i sin egen form, nådd Norge.

Debatten tok av etter at SAIH i vår vedtok en resolusjon om «avkolonisering av høyere utdanning».

– Avkolonisering er ikke et sluttresultat, men en kontinuerlig prosess. Vi må aldri slutte å utfordre etablerte sannheter, dette er og har vært akademias fremste oppgave for å drive samfunnet videre, sier leder for SAIH, Beathe Øgård.

SAIHs resolusjon omtaler hvordan utdanning tidligere har blitt brukt som verktøy for undertrykkelse, og argumenterer for at man i større grad skal inkludere faglige perspektiver fra ulike deler av verden, for å unngå å reproducere en «ensidig vestlig kunnskapsforståelse». Kritikere frykter på sin side at selve tanken om «avkolonisering» truer universitetene ved å angripe grunn-tanken i all vitenskap.

Uenighet om hva avkolonisering forstås som

En sentral del av debatten så langt, har vært hva begrepet «avkolonisering» skal forstås som. Dette har preget diskusjonen om i hvilken grad akademia som helhet – og hva som oppfattes som vitenskap – vil bli radikalt endret som følge av en avkolonisering.

Førsteamanuensis Astrid Rasch i engelsk ved NTNU, var i januar med på å starte en forskningsgruppe med avkolonisering som tema. Der møtes akademikere fra ulike fagfelt for å diskutere hverandres arbeid på ulike områder som angår avkolonisering.

Rasch forteller at begrepet avkolonisering kan forstås på flere måter, men at formålet med «avkolonisering av akademia» er at man skal jobbe for å motarbeide et mentalt tanke sett som er nedarvet fra flere tiår tilbake.

– Dette tanke settet er med på å forme et inntrykk av at det bare er i vesten man har forsket og skrevet om sentrale temaer i vitenskapen, sier hun.

Avkolonisering:

Beskriver opprinnelig prosessen der tidligere kolonier ble selvstendige. Nå brukes begrepet for å diskutere mangfold i akademisk pensum.

Avkolonisering i praksis

Rasch framhever spesielt tre sentrale elementer for å forstå hvordan en avkolonialisering av akademia kan foregå i praksis. Det første elementet gjelder hva man vil at studentene skal lese.

– Når jeg bestemmer hvilke tekster studentene skal lese, så er det en avveining mellom ulike spørsmål. Den siste tiden har jeg også begynt å tenke mer på hvordan jeg kan gjøre pensumlisten mer mangfoldig.

Rasch er rask med å understreke at en forfatters bakgrunn langt ifra er det viktigste kriteriet når hun velger ut pensum, men at hun tar mer hensyn til dette nå enn før.

– Har jeg to tekster som er like gode, og en er skrevet av en kvinne eller en person fra et ikke-vestlig universitet, kan det være jeg velger denne. Jeg vil gi studentene muligheten til å se at mange kan skape viten, ikke bare hvite menn. Det finnes like bra talent andre steder, og vi må gjøre noe aktivt for å endre de mentale og institusjonelle strukturene som er med på å holde visse grupper utenfor.

Hun legger også til at hvis man skal undervise i for eksempel idéhistorie, må man være eksplisitt overfor studentene på om man benytter bidrag fra hele verden, eller kun fra den vestlige verden.

– Avkolonisering betyr ikke at vi skal slutte å lese de tekstene vi alltid har lest – vi må bare ha noen andre også, sier hun.

Det andre elementet angår hvordan man leser tekstene man har valgt ut. Rasch mener det er viktig å bli mer bevisst på hva som blir sagt og ikke blir sagt i en tekst man leser, i tillegg til hvem forfatteren snakker på vegne av.

– Hvis det er en person som taler på vegne av nasjonen, slik som «alle vi i Australia», så kan jeg be studentene tenke på hvem «vi, Australia» er i dette tilfellet. Kanskje er det snakk om bare hvite engelsktalende i Australia. Da kan man tenke at dette sier noe om forestillingsverdenen denne personen har.

Det tredje elementet gjelder hvem som er til stede i undervisningslokalet, både studenter og undervisere.

– Det må legges til rette så alle føler seg hjemme på universitet. Dette handler blant annet om å vise studentene at man ikke trenger å være hvit eller kristen for å være på universitetet.

Lærer ikke lenger om arabiske naturvitere

Idéhistoriker Dag Herbjørnsrud og initiativ-taker til Senter for global og komparativ idéhistorie er enig i at det behøves et mangfold, og tror dette kan gjøre de ulike fagene bredere, dypere og mer balanserte.

– Avkolonisering kan fjerne myter og misforståelser, blant annet om hvordan verden har blitt til. Copernicus siterte arabiske naturvitere og henviste til egyptisk og indisk astronomi og matematikk. Dette lærer man ikke lenger, sier han.

Han forklarer at UiO, etter en kronikk på forskning.no, har endret pensumet i kvantefysikk slik at den indiske fysikeren Satyendra Nath Bose får korrekt kreditering sammen med Einstein. Likevel mener Herbjørnsrud at holdningene må endres.

– Den største utfordringen blir nettopp å få en større forståelse for at det ikke blir en objektiv framstilling av filosofi, idéhistorie eller sosiologi når man systematisk utelater alt som ikke kan forstås som del av noe europeisk, eller kristent.

Herbjørnsrud tror ikke akademia kan bli perfekt når det gjelder avkolonisering, men mener målet bør være å bli mer balansert enn i dag. Likevel synes han mye går i feil retning.

– Afrikastudiene ved NTNU legges ned, mens idéhistorie og kulturhistorie ved UiO nå blir definert inn under «europeisk kultur». Mye av norsk akademia stadig blir mer euro- og etnosentrisk.

Men selv om Rasch og Herbjørnsrud snakker om å endre på fastsatte mentale strukturer, uten en radikal endring av hva vi anser som vitenskap, forstått kritikerne begrepet annerledes.

Frykter negative konsekvenser av avkolonisering

Statsviter og Minerva-skribent Gaute Kandal Hoel uttrykker bekymring for avkolonisering av akademia.

– Avkolonisering av akademia er en debatt hentet fra utlandet. Det handler ikke om bare å inkludere «andre perspektiver».

Hoel frykter at avkolonisering i ytterste konsekvens kan medføre en radikal endring i hva man anerkjenner som vitenskap. Han bruker masteroppgaven *Talking Bodies* ved UiO, der han mener en student brukte subjektive følelser som empirisk materiale, som et eksempel.

– Akademisk avkolonisering er synonymt med et destruktivt forsøk på å ødelegge kunnskap. Dette gjøres ved å anerkjenne subjektive «oppfatninger», som ikke er vitenskapelig etterprøvbare, som vitenskapelig arbeid.

Hoel er derimot ikke kritisk til at man fører inn forskere fra ulike bakgrunner, så lenge de har de riktige kvalifikasjonene.

– Ingen er mot det. Dersom en indisk forsker har kommet med banebrytende og relevant forskning innen for eksempel nevrovitenskap, så må du gjerne bruke vedkommende på pensum. Men hvor forskeren kommer fra er irrelevant.

Mener debatten forveksler kultur med imperialism

Professor Lasse Hodne i kunsthistorie ved NTNU er også skeptisk til tanken om en avkolonisering av akademia.

– En negativ side ved avkoloniseringen er

Førsteamanuensis Astrid Rasch i engelsk ved NTNU mener at avkoloniseringen handler om å motarbeide et tankesett.

at den primært ser vestlig kultur og vestlig imperialisme som to sider av samme sak. Jeg mener det er feil. Vestlige land er steder hvor man har sett resultater innen vitenskap og teknologi og hvor befolkningen har kunnet nyte godt av velstand, demokratisk deltakelse, og grunnleggende rettigheter, sier han.

Hodne mener det er opp til hvert enkelt universitet hva slags studieopplegg de lager, men at man må ta hensyn til studentene og egen kulturtradisjon.

– I litteratur og i mitt eget fag, kunsthistorie, legger vi vekt på verk fra den vestlige kulturtradisjonen. Det er fordi mange av studentene vil komme til å søke jobber innen for eksempel formidling og bygningsvern,

hvor kjennskap til ens egen kultur er en forutsetning, sier han.

Hodne er enig i at det finnes en skjevhet når det gjelder arbeid av forskere fra vesten kontra resten av verden.

– Vi har alltid hatt skjevheter. Jeg er enig i målene om større balanse, både når det gjelder kjønn og etnisk bakgrunn. Men når det kommer til å gjøre pensum og undervisning, så må dette skje ved at nye bidrag blir invitert inn sammen med de som allerede er der - ikke at de kvoteres inn på bekostning noen, sier han.

Tror på mer enighet

Førsteamanuensis Rasch vedgår at det er antakelig lettere å finne litteratur av forskere

fra ulike regioner på engelsk enn på norsk, og at det kan være enklere å gjennomføre en avkolonisering innenfor enkelte fagdisipliner og temaer enn andre.

Rasch tror at mangelen på en presis konsensus om hva avkolonisering faktisk går ut på, er et hinder for en konstruktiv debatt. Men hun forklarer at man kan komme til enighet på mye hvis de bare møtes til en diskusjon.

– Jeg kan ikke se hvorfor vi skal være så sinte på hverandre for det her, fordi jeg tror det er mulig å finne noen områder hvor vi er enige, sier hun. **UD**

ILLUSTRASJON: Silje Marie Savland Moksnes

Fem tips til deg som er etrasshøli i forelesning

Semesteret er godt i gang, og både nye og gamle studenter har tatt turen til NTNUs auditorier for å konsumere mest mulig kunnskap. Dessverre lykkes ikke alle.

KOMMENTAR

HAAKON
GUNLEIKSRUD
Journalist

Det virker ganske enkelt, ikke sant? Gå inn, finn en plass, sett deg ned, hør etter, noter om du vil, og kom deg ut når det hele er over. Hvem kan mislykkes i en så enkel oppgave? Mange, dessverre. Å oppføre seg som normale mennesker i forelesning er tydeligvis ingen enkel oppgave, så la meg komme med en helt objektiv, feilfri, og komplett smørbrøddliste over hvordan man unngår å være et rasshøli i forelesning:

1 Ikke snakk. Bare ikke gjør det. Om du lider av munndiaré eller bare har et akutt behov for å formidle informasjon til den ved siden av deg, har du to muligheter:

Skriv ned ditt budskap. Anvend skrivebok, lapper, sms, eller en annen form for elektronisk kommunikasjon.

Flytt din høyre eller venstre hånd opp til siden av munnen din. Omtrent der hvor munnviken din begynner. Len deg så tett inntil den du skal formidle informasjonen til. Faktisk så tett at vedkommende også får lukte litt på det deilige hvitløksmørbrødet du

nettopp fortærte. Så *hvisker* du ditt budskap. Om dette ikke var klart nok, eller du har andre spørsmål, se punkt fem i listen min.

2 Skal du spise i forelesning finnes det en haug med kriterier som kan kvalifisere eller diskvalifisere maten din. Knasing, knasking, sterk lukt, eller mat som tar stor plass er enveisbilletter til å komme på undertegnedes svarteliste. Kan ingen merke hva du spiser eller at du gjør det i det hele tatt, er du sannsynligvis på trygg grunn. Er du fortsatt usikker, se punkt fem.

3 Har du et spørsmål eller en kommentar til foreleseren, er det tydeligvis også lett å trå feil. Prosedyren er svært simpel. Rekk opp hånda (viktig!), og vent til foreleseren gir deg ordet. Går det mer enn femten sekunder kan du prøve deg med «unnskyld?» eller «spørsmål?». Hvis du får ordet, ta en spiseskje med ydmykhet før du spør. Ingenting gir flere minuspoeng i boka enn å være spydig mot foreleseren.

4 Ikke begynn å pakke ned sakene dine før forelesningen er ferdig. I de fleste forelesninger kommer det en tid hvor man nærmest kan høre foreleserens puls stige, og se svettedråper piple fram rundt det sannsynligvis regressive hårfestet. Det er tidspunktet når man hører lydene av glidelåser som dras igjen, bøker som lukkes og tålmodigheter som halveres. I dette øyeblikket kommer foreleseren på hvilke viktige og praktiske beskjeder som skulle gis. Dessverre får kun et mindretall av studentene med seg disse, fordi resten er opptatt av å trekke ut pc-laderen raskest mulig fra støpselet og har hodet halvveis i storkiosken allerede. Og slik fikk kun halvparten av studentene med seg at neste forelesning er flyttet til A3 i Handelshøyskolen.

5 Ikke vær en idiot. Vær så snill.

Følger du mine relativt ydmyke tips kan jeg garantere deg 50 karmapoeng og dessuten et langt liv uten å bli svartelista av de som sitter rundt deg på forelesning.

PB
PIZZABAKEREN™
Studenttilbud: **Stor pizza 159,- kr**
Gjelder kun ved fremvisning av gyldig studentbevis.
www.pizzabakeren.no

Nye briller og kontaktlinser.
Vi har studentrabatt!
interoptik
Sjøhaug & Sande
Ths. Angells gt. 22, Trondheim. Tlf. 73 99 04 00

Mormors Stue
Studentpriser på mat og drikke
www.mormor.no

Språktilbudet ved NTNU er i dag tynnere enn ved UiO og UiB

Urealistisk å innføre flere språk

NTNU tilbyr færre språk enn UiO og UiB, men har ingen planer om å utvide tilbudet

TEKST: Margret Meek | FOTO: Lisa Botterli Flostrand

Ved Institutt for språk og litteratur ved NTNU tilbys det i hovedsak fire hovedspråk, og i tillegg er det mulighet for nordisk og tegnspråk. Japansk 1 og 2 er en mer bortgjemt mulighet på Gløshaugen, og Jenny Leth Skjetne er en av dem som studerer dette.

Skjetne studerer kjemi og ble tilfeldigvis kjent med japansk gjennom en liste over mulige perspektivemner. Hun opplevde at faget var dårlig avvertet, spesielt med tanke på at det kreves at man må forhåndsregistrere seg.

– Man må vite om registreringen semesteret før man tar faget. Jeg vet at det er mange som velger når semesteret begynner, så da er det litt for sent. En bekjent ønsket å ta japansk, men var for sent ute og misset fristen, forteller hun.

Tidkrevende å bygge opp tilbud

Instituttleder Annlaug Bjørnsnøs ved Institutt for språk og litteratur synes det hadde vært fint med språktilbud i for eksempel russisk og arabisk, som alternative varianter til dagens språktilbud, men mener at det er urealistisk. På spørsmål om det er noe studenter kan gjøre for å få til et bredere språktilbud svarer hun at man må gå veien gjennom studentdemokratiet.

– De språkene vi har er valgt fordi de er sentrale europeiske språk, sett fra vårt norske perspektiv. Vi har et lite tilbud i japansk, og vi hadde også et tilsvarende tilbud i kinesisk, men det ble lagt ned.

Det tar tid å bygge opp et fagtilbud og et fagmiljø.

Andre universiteter rundt i landet tilbyr et litt bredere utvalg. Ved Universitet i Oslo er det større satsing på humaniora i form av språktilbud. Dette inkluderer både russisk, tsjekkisk og flere orientalske språk, selv om noen av kursene ikke tar opp nye studenter for øyeblikket.

Universitet i Bergen tilbyr også et bredt sortiment av språk, for eksempel arabisk og kinesisk. Språktilbudet i Tromsø ligner en del på NTNUs, men i tillegg til nordiske språk har de samisk og kvensk.

Nyttig med språkkunnskaper

Skjetne har tidligere erfaring med japansk og tenker at det kan være praktisk å kunne et annet språk, spesielt med tanke på studieturer. For dem med lite erfaring med fremmedspråk tidligere tror hun fagene kan oppleves utfordrende.

– Det er nyttig å ha språkkunnskaper, og det er gøy å kunne et annet språk. Jeg tror mange lar være å velge fremmedspråk fordi det er ganske intensive kurs. I japansk 1 må du ha både muntlig og skriftlig eksamen, sier Skjetne.

Live Kjølberg studerer også språk, og jobber med en bachelorgrad i spansk. Hun håper graden kan bli brukbar når hun senere planlegger å ta bachelor i statsvitenskap og videre i livet. Kjølberg valgte spansk fordi hun hadde erfaring med språket gjennom kulturstudier, og hadde et

FOTO: Elin Iversen/NTNU

Instituttleder Annlaug Bjørnsnøs ved institutt for språk og litteratur mener det er urealistisk å innføre flere språk

ønske om å snakke flytende. For henne veide byen tyngre enn språktilbudet som ble vurdert da hun skulle velge studie, men så langt er hun fornøyd med både campus og fagtilbudet.

Foruten de nevnte språkene er det også mulig å ta engelsk, tysk og fransk. Ifølge instituttleder Bjørnsnøs er det et solid grunntilbud. For øyeblikket er det ikke planlagt å utvide tilbudet, selv om hun kunne sett for seg et bredere omfang for studentene.

– Vi må nok stikke fingeren i jorda og innse at det ikke er realistisk politikk på NTNU i dag. Derfor er vi mest opptatt av å beholde og styrke de språktilbudene vi har og gjøre de enda mer attraktive for studentene. Men det er heller ikke snakk om å legge ned det språktilbudet vi har, sier Bjørnsnøs.

Bratt progresjon

Kjølberg er fornøyd med spansktilbudet, selv om mye arbeid gjenstår for hennes egen del.

– Jeg synes opplegget er veldig bra. Det er lagt opp slik at jeg får stort utbytte av det, og selv om jeg studerer spansk i et ikke-spansktalende land så har jeg lært mye. Det er fortsatt en lang vei å gå, men jeg kan snakke en del spansk – selv om det ikke er flytende, sier Kjølberg.

Hun forteller at studentene anbefales å ha en bakgrunn i spansk og at det kan virke intenst i starten med en bratt progresjon. Selv opplever hun å få mye ut av det. I tillegg til språktimer har de også fag som historie og litteratur, hvor de lærer gjennom at forelesningene undervises på spansk.

– Selv om NTNU er et naturvitenskapelig universitet, så burde det kanskje vært større språkfagtilbud, fordi det er viktig. Om interessen ikke er stor generelt, forstår jeg at de har de tilbudene de har, som er ganske vanlige språk. Utvalget gir i så fall mening, sier Kjølberg.

Kvalitet over kvantitet

Selv har Bjørnsnøs doktorgrad i fransk litteratur, med spesialisering innenfor moderne fransk litteratur. Hun veileder også oppgaver tilknyttet lektorutdanningen i fransk. For henne er språk innenfor humaniora viktig.

– Fra vår side kan det selvsagt aldri bli nok oppmerksomhet om våre fagtilbud. Vi er mange som er opptatt av hvor viktig det er å lære seg andre språk i tillegg til norsk og engelsk, to språk som alle NTNU-studenter bør beherske. Lærer du et annet språk i tillegg kommer du på innsiden av et annet samfunn og en annen kultur på en helt annen måte enn om du må kommunisere på engelsk, mener Bjørnsnøs.

Hun sier at det nå jobbes aktivt med å nå ut til studenter, både nye og gamle, for å formidle muligheter innenfor fremmedspråk. **UD**

Hydro er et fullt integrert aluminiumselskap med 35.000 ansatte i 40 land. Med utgangspunkt i over 100 års erfaring med fornybar energi, teknologi og innovasjon, er Hydro engasjert i hele verdikjeden for aluminium, fra bauksitt, alumina og energi til primæraluminium, valsede og ekstruderte produkter og resirkulering.

PROESSINGENIØRER VED HYDRO SUNNDAL

Vi har to ledige stillinger:

- Prosessingeniør (Fagleder) for Støpe- og bearbeidingsområdet i Pressboltstøperiet.
- Prosessingeniør (Fagleder) for ovnsområdet i Pressboltstøperiet.

Som Prosessingeniør vil du ha et overordnet ansvar for å utvikle produksjonsprosesser og kvalitetssystemer i området.

Kontaktinformasjon

Morten Elverhøi, 476 04 643
Marit Bratseth, 959 08 036

Søknadsfrist

4. november, 2018

Søk elektronisk på hydro.com/careers

MAKE YOUR TALENT COUNT.
RENEW THE FUTURE.

Henrik Karlstrøm ved Bibliotekseksjon for samlinger og digitale tjenester hos NTNU påpeker at det finnes interesse for forskningsresultater også utenfor akademiske miljøer.

Forskningsrådet innfører krav om åpen publisering

Med dagens publiseringsordning kan tilgang til forskningsresultater koste dyrt. Nye krav om åpen publisering vil kunne bedre tilgangen til vitenskapelige publikasjoner.

TEKST OG FOTO: **Sigrid Solheim**

Fra 2020 vil det bli satt krav for åpen publisering av forskning som mottar støtte. Dette er en del av et initiativ i samarbeid med det europeiske forskningsrådet (ERC) og ti andre nasjonale forskningsråd med mål om å bedre tilgangen til ny forskning.

Mål om umiddelbar åpen tilgang

Selv om Open Access-publisering har økt i omfang de siste årene publiseres svært mange vitenskapelige tidsskrifter og journaler på en slik måte at leserne må betale for å lese. Konsekvensen er at ny forskning forblir utilgjengelig for svært mange.

Ifølge administrerende direktør John-Arne Røttingen i Forskningsrådet vil de nye reglene sette krav om umiddelbar åpen tilgang

på alle artikler fra prosjekter finansiert av Forskningsrådet.

– Målet er å gjøre all offentlig finansiert forskning raskt tilgjengelig for alle potensielle brukere både innenfor og utenfor forskningssystemet. I dag er det mange aktører som har bruk for tilgang til forskningsresultater, men som ikke har råd til å betale dyre abonnementer på tidsskrift som bruker betalingsmurer, sier han.

Studenter og ansatte ved NTNU får tilgang til det aller meste av publisert forskning gjennom universitetets abonnementer, men for de som ikke får tilgang gjennom et universitet eller en institusjon, kan det bli dyrt. 350 millioner brukes hvert år av norske institusjoner på å skaffe seg tilgang til ulike publikasjoner.

Seniorrådgiver Henrik Karlstrøm ved Bibliotekseksjon for samlinger og digitale tjenester hos NTNU påpeker i likhet med Røttingen at det også finnes interesse for forskning utenfor universitetsmiljøene, både blant privatpersoner og bedrifter.

– Industrien er jo et eksempel på en gruppe som ofte kan ha stor interesse av å få tilgang til de nyeste resultatene. En annen gruppe er pasienter med sjeldne sykdommer. I dag må disse ofte ta direkte kontakt med forskerne for å tilgang til resultatene, sier Karlstrøm.

Kostbar lesning

Prisen på digital tilgang til en enkelt artikkel kommer fort opp i 6-700 kroner, og da vet man gjerne ikke hva man kjøper før man har

lastet ned artikkelen. For privatpersoner eller bedrifter med interesse for forskningsresultater blir det dermed dyrt å holde seg oppdatert.

Med de nye kravene vil den økonomiske byrden av publisering flyttes fra leserne til institusjonene og de som finansierer forskningen, noe Røttingen mener vi i Norge er godt rustet til.

– Både norske og europeiske kalkyler viser at det er nok penger i systemer til å håndtere en overgang fra lukket til åpen publisering uten at kostnadene stiger samlet sett. På sikt er det trolig at kostnadene til tilgang og publisering vil gå ned, sier Røttingen.

Tidligere insentiver fra Forskningsrådet og institusjoner har oppnådd blandede resultater. Ifølge tall fra Forskningsrådet, ble bare rundt 20 prosent av vitenskapelige artikler fra norske institusjoner publisert med åpen tilgang i 2017. Ved publisering i tradisjonelle tidsskrifter blir det som regel innført sperrefrister som kan hindre åpen publisering av artiklene senere.

Dette gjelder også arkivering i institusjonenes egne vitnearkiv, slik som NTNU Open. En typisk periode er ifølge Henrik Karlstrøm på tolv til 24 måneder, men kan også vare mye lenger. Det at opplasting til arkivet er den enkelte forskers ansvar har også ført til varierende gjennomføring av institusjonenes egen publiseringspolitikk.

– Vi kan jo ikke gå inn og hente ut artiklene fra de ansattes harddisker, men dette er et område NTNU har hatt mye fokus på de siste årene. 60 prosent av fjorårets artikler er nå lastet opp i arkivet, sier Karlstrøm.

En trussel mot akademisk publiseringsfrihet?

Reaksjonene på Forskningsrådets nye krav er varierte. I en rekke kronikker i Khrono uttrykker blant andre Olav Torvund, leder i Forskerforbundets opphavsrettsutvalg, og Svein Stølen, rektor ved UiO, bekymring for konsekvensene av en slik endring.

Mens Stølen etterlyser en implementeringsplan for hvordan universiteter og institusjoner best kan klare overgangen uten for store konsekvenser for forskere, mener Torvund at de nye kravene strider mot forskernes yrings- og akademiske frihet til å publisere der de selv ønsker.

– Vi velger de tidsskrifter som best når den aktuelle målgruppen. Nå skal vi bare tillates å publisere i utvalgte, statsautoriserte tidsskrifter. Det hjelper lite at en artikkel i prinsippet kan leses av alle, hvis den i praksis drukner i støy og ikke når fram til målgruppen, sier Torvund til Khrono. **UD**

Fakta:

Open Access – Open Access, eller åpen publisering er når noe publiseres gratis og tilgjengelig for alle på nett.

Forskningsrådet – forskningspolitisk rådgiver for regjering og departement. Fordeler rundt ni milliarder kroner årlig til forskning og innovasjon.

Plan S – Elleve forskningsråd i Europa har gått sammen om et initiativ for at forskning skal publiseres åpent. De nye kravene betyr at all forskning med støtte fra disse elleve må publiseres åpent.

I dag publiseres størsteparten av forskning slik at leserne må betale for tilgang.

Et hovedargument for åpen publisering er at offentlig finansiert forskning burde være tilgjengelig for offentligheten.

Ved åpen publisering betaler man forlaget for å publisere, i stedet for å ta betalt fra leserne.

Kilder: forskningsradet.no, openaccess.no

FOTO: Sigrid Ringnes / Østlands-posten

Elever låses inne i 60 minutter

Escape room brukes for første gang i Norge for å fremme tverrfaglig læring i undervisningen.

TEKST: Jesper Meisler og Vilde Aurora Halle Tvedten | FOTO: Jesper Meisler og Lasse Georg Tønnesen

Escape room er et interaktivt spill som går ut på at en gruppe mennesker blir låst inne i et rom i 60 minutter. I rommet skal man løse varierte oppgaver som fører til at gruppen kan låse seg ut.

Konseptet, som nylig har blitt populært i Norge, har nå blitt utprøvd som undervisningsmetode. Thor Heyerdahl videregående skole i Larvik ble i juni den første skolen i landet til å bruke escape room som en del av undervisningen, og ble i mai tildelt 280 000 kroner i prosjektstøtte fra Vestfold fylkeskommune.

Lærer Camilla Aubert Nordbø ved linja for service og samferdsel var en del av prosjektet.

– Elevene som har tatt del i planleggingen får tittelen «gamemaster» og skal senere lære opp andre medelever til å kunne være ansvarlig for rommet. Tanken bak

dette er at elevene også skal kunne skape problemstillinger for andre, forklarer hun.

Lærer å lytte til hverandre

Elever fra service og samferdsel har sammen med lærere vært delaktige i utformingen av rom og tverrfaglige oppgaver som elever skal løse i mindre grupper. Fem klasserom ble innredet med videokameraer som filmet gjennomføringen, samt walkietalkier slik at deltakerne kunne ha kontakt med de ansvarlige gamemasterne på utsiden. Under gjennomføringen satt en lærer i rommet og observerte hvordan det utspilte seg for å se hva som eventuelt kunne forbedres.

Nordbø observerte at elevene oppførte seg på en annen måte i rommet enn i klasserommet.

– Elevene ble nødt til å lytte til hverandre i større grad og turte dermed å innta andre

roller i samarbeidet, forteller Nordbø.

Hun stiller seg positiv til pilotprosjektet og mener en viktig del av det hele er samspillet elevene imellom. Hun mener elevene evner å vise sine egenskaper på en annen måte enn i vanlig undervisning, gjennom arbeid i mindre grupper.

– De stille elevene blir mer synlige da de har lettere for å komme til orde, sier læreren.

Nordbø mener andre former for undervisning enn den tradisjonelle tavleundervisningen vil kunne gi flere elever mestringsfølelse. Elevene Emma-Sofie Strand og Mariell Røsholt Knudsen har vært med å forme prosjektet og deler Nordbøs synspunkter. De mener metoden er motivasjonsfremmende ved å være utfordrende på en annen måte.

– Flere tør å slippe seg løs og føler seg tryggere til å vise det de kan. Kravet om å

Postdoktor Patric Wallin mener at tverrfaglig læring har et stort potensial.

bidra til samarbeid er større og dette gjør at vi blir flinkere til å løfte hverandre fram, sier de to videregående-elevene.

Formålet med pilotprosjektet er å legge til rette for tverrfaglig læring gjennom en kreativ og moderne undervisningsform.

– Det er ikke ment å skulle erstatte tradisjonell tavleundervisning, men skal heller være noe som kommer i tillegg, sier Nordbø.

Hvorfor tverrfaglig læring?

Postdoktor Patric Wallin ved institutt for pedagogikk og livslang læring ved NTNU stiller seg også positiv til bruk av alternative undervisningsmetoder og mener tverrfaglig læring har et stort potensial, men at dagens institusjoner ikke er tilstrekkelig tilpasset.

– Det må være en åpenhet og vilje til å lære noe nytt, og akseptere andres synspunkter og innfallsvinkler, sier han.

Et kriterium for at tverrfaglig arbeid i grupper skal fungere optimalt, er ifølge Wallin mottakelighet for innspill fra mennesker med annen kompetanse og bakgrunn. Videre forteller han at man innen tverrfaglige team vil kunne utfordre sine vanlige tankebaner, i motsetning til en gruppe bestående av personer innen samme fagfelt.

– Slik det er nå er undervisningen tilrettelagt og tilpasset noen, men ikke alle. Dette gjør at flere sliter med erkjennelser av å ikke inneha den «riktige» type egenskaper og ferdigheter innenfor det bestemte narrativet.

Leder Kristian Vinnelrød i studentforeningen av lærerstudenter i Trondheim (Salt) mener at god forkunnskap er viktig ved praktisk undervisning som escape room.

Feilen ligger ikke nødvendigvis hos den enkelte student, men heller på manglende tilpasning fra institusjonenes side, sier postdoktoren.

Mestringsfølelse viktig for selvbildet

Wallin mener at hovedfokuset burde være å ivareta ulike personer og ønske å hjelpe dem til å vise hva de kan. Andre undervisningsmetoder som escape room kan gi elever som ikke er like synlige i klasserommet en annen mulighet til å skinne.

– For eksempel i en gruppe på fem der to er særlig gode på presentasjon kan det hemme læring for de tre andre dersom de aldri kommer til ordet. I mindre grupper blir det lettere for disse å oppleve mestringsfølelse.

Leder Kristian Vinnelrød i studentforeningen av lærerstudenter i Trondheim (Salt) mener at forkunnskap er et viktig kriterium dersom praktisk undervisning som escape room skal fungere optimalt.

– Man kan fort miste de med størst vansker ved å hoppe rett ut i noe uten forberedende undervisning, poengterer han.

Framtidsforberedende?

Vinnelrød mener at samarbeid med andre er viktig å erfare, men at det ikke må gå på bekostning av det like viktige selvstendige arbeidet. Det ideelle vil være et balansert forhold mellom selvstendig arbeid og

samarbeid i grupper.

– Det er viktig at man utvikles til selvstendige mennesker. Dersom man kun benytter seg av gruppearbeid blir man ikke selvstendig i like stor grad. Begge er viktige både som student og i arbeidslivet, fastslår han.

Vinnelrød legger fram forslag om økt tverrfaglig samarbeid på universitetsnivå, også blant studenter. En måte er for eksempel å koble lærerutdanning opp mot barnevern og øvrige profesjoner som allerede samarbeider en del i arbeidslivet.

– Når man kommer ut i arbeid vil forhold og kunnskap til andre profesjoner være en fordel.

Likevel uttrykker han at tverrfaglig samarbeid i høyere utdanning vil kunne bli krevende å få til i praksis. På universitetet er ulike fagdisipliner ofte snevrere enn i videregående skole. Dette vil kunne gjøre det tverrfaglige vanskeligere å gjennomføre, mener Vinnelrød.

– Elever som kun har jobbet med tverrfaglighet vil kunne få utfordringer med å skulle spesialisere seg, noe man på et tidspunkt i utdanningsløpet må gjøre, forteller han.

Han understreker fordelene ved samarbeid på tvers av disipliner, men ønsker å tydeliggjøre at en balanse mellom dette og selvstendighet likevel er det ideelle.

– Det viktigste er at tverrfaglighet og gruppearbeid ikke bør gå foran alt for enhver pris, sier Vinnelrød avslutningsvis. **UD**

MERKEVARE
BRILLER
25%
INKL. COMFORT GLASS

SYNSPRØVE
50%
NÅ 395,-

EYE
FACTORY

SEE BETTER • LOOK BETTER

Latskapen lenge leve? Nei, kutt grønnsaker i stedet

KOMMENTAR
JESPER MEISLER
Journalist

Kommer middagen din ofte fra pulverposer eller esker som hevder å ha autentisk italiensk innhold? Da er det på tide å se etter andre alternativer.

ILLUSTRASJON: Astrid Bøhler

Selv om matlaging er noe jeg personlig har stor glede av, registrerer jeg at mange studenter har helt andre vaner hva gjelder dette. Jeg tenker på deg som har nummeret til Pizzabakeren hengende over kjøkkenbordet i kollektivet, eller deg som ukentlig handler inn ti ganger Toro i form av diverse suppeposer og gryteretter. Dersom du skulle være av den oppfatning at Toro, Grandiosa eller Fjordland er like godt som noe du lager selv eller, gud forby, bedre: Våk opp!

Jeg evnet så vidt å holde igjen tårene som matnerden i meg ønsket å gråte da en medstudent uttalte at han spiste Grandiosa fem dager i uken fordi «det er jo jævlig godt da». Jo da, en Grandis evner å bekjempe sulten etter en lang dag på lesesalen eller som tilbehør til de to første ølene på vors, men godt? Ta deg en bolle. Helst en hjemmelaget en, selvfølgelig. I en blindtest ville ikke mange ha smakt forskjell på selve pizzaen og pappesken den kom i.

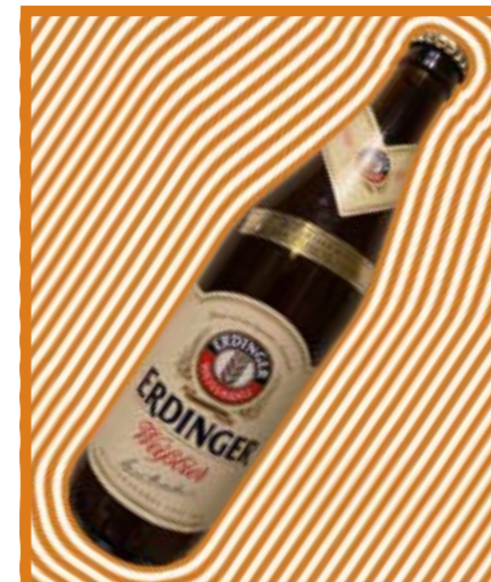
At det er lett å blande pulver med vann er det vanskelig å argumentere mot. Det betyr likevel ikke at det å lage sin egen tomat супpe er vanskelig. Du er faktisk nødt til å gjøre noe – å kutte en løk og et hvitløksfedd har du tid til. Det tar et par minutter ekstra, men til gjengjeld ender du opp med en tomat супpe som, hold deg fast, faktisk smaker tomat. Jo da, Toro gjør deg mett, og fryktelig tørst på grunn av den deilige smaken av «krydderet» salt, men det smaker på ingen måte vondt. For å være ærlig så smaker det vel ikke så mye heller?

La ikke lettvinte løsninger stå i veien for livskvalitet

Unnskyldningen «jeg vet ikke hvordan man lager det» kjøper jeg like sjeldent som jeg kjøper posemiddager. Det krever lite å bla opp i kokeboken som du fikk til jul av tante Berit før du flyttet hjemmefra. Dersom hun i stedet ga deg sokker det året, frykt ikke – mamma er bare noen tastetrykk unna og kan instruere deg i hvordan du lager hennes spesielle saus. Dersom mamma sverger til Toro, legg på umiddelbart! Du klarer deg uten hennes, jeg mener poseinstruksens, ekspertise.

Google vil bidra med bedre assistanse. Internettets uendelige tilgang på oppskrifter, instruksjonsvideoer, og forslag til middagstips gir deg all den hjelpen som trengs. Alle kan lære seg å lage mat gjennom prøving og feiling, og det skal mange feilskjær til for at du ikke skal kunne spise deg mett, selv om resultatet ikke skulle bli helt som i oppskriften.

Studenttilværelsen er preget av lite tid og trang økonomi, men med små endringer trenger det ikke å være et evig jag etter lindring av tørste som følge av salte halvfabrikater. Ved å tenke gjennom innkjøp, tiden du har til rådighet og ved å lage mat som kan fryses ned i porsjoner, vil du høyst sannsynlig forbedre tilværelsen både økonomisk og gastronomisk. Jeg lover. Om kokebøker, mor eller Google svikter deg, stiller jeg meg gledelig til disposisjon dersom det hjelper deg å ta de første skrittene vekk fra Toro-hyllene og frossenpizzaer. Du klarer det – og du kommer til å takke meg for det senere.

Fruktig kvalitet til under 50-lappen

TEKST OG FOTO: Magnus Johannessen

Erdinger Weissbier, 49,- kroner

Jeg vil ikke akkurat kalle meg selv for en øleksper, men jeg har en liten ølentusiast i meg. Spesielt når det kommer til hveteøl. Erdinger Weissbier er en hveteøl brygget med gjær etter det bayerske renhetskravet. Drikken har et gyldenbrunt utseende med kremhvitt skum på toppen. Litt som kremen på toppen av bløtkaka. Ølen har en svak, men fruktig aroma. Når du spretter flaska følger en eim av nellik, banan og hvete. Erdinger benytter seg av flaskegjæring i hveteølene sine, i likhet med for eksempel champagne. Det vil si at ølen modnes nesten som en god vin i flasken. Smaken er søt og balansert, med en forfriskende, sprø surhet. Den er letttdrikkelig, godt humlet og preget av en svak bitterhet. Når du drikker følger en tilfredsstillende, brusende munnfølelse.

Alt i alt er Erdinger Weissbier en frukt-bombe av en øl. Den gjør derimot lite for å virkelig skille seg fra andre hveteøl, men du hører ikke meg klage. Ølen skal derimot ikke tømmes rett ned i magen. Den skal nytes. Derfor anbefaler jeg å drikke den fra et tradisjonelt hveteølglass, og ikke rett fra flaska. Den ekstra bredden i toppen av ølglasset frigir den nydelige, fruktige aromaen til hveteølen, og gir ekstra plass til skummet. På denne måten holdes ølen både friskt og sprudlende.

Det kan debatteres om prisen i det hele tatt er studentvennlig, men som plaster på såret er flasken større enn de fleste andre ølflasker og -bokser. Smaken gjør også mer enn opp for de ekstra kronene du er nødt å punge ut. Denne hveteølen er definisjonen på kvalitet over kvantitet.

Imponer din veggisvenn, vis fram ditt tofotalent

La posesuppa ligge igjen i butikkhylla. Denne thailandske suppa lager du bedre hjemme, og den passer perfekt nå som mørketiden snart er over oss.

TEKST OG FOTO: Vilde Charlotte Jacobsen

Mange lar seg skremme av tofu, men denne ikke så veldig eksotiske proteinbomba er ikke så skummel som den ser ut som. Velg en tofu av typen firm (ikke silken eller silkenfirm), og så skal dette gå helt fint. Tofu kommer ofte i pakker med vann. Dette må du klemme ut så mye som mulig av sånn at den kan trekke til seg flest mulig gode smaker. Denne suppa gir fire til seks porsjoner.

Du trenger:

250 gram firm tofu
2 gulrøtter
1 rød løk
2-3 fedd hvitløk
3 store sopp
Skallet til 1 sitron
5 cm fersk ingefær
1 rød chili (smak til)
1 boks kokosmelk
5 dl grønnsaksbuljong (eventuelt én buljongterning blandet ut i 5 dl varmt vann)
Soyasaus (smak til)
Tørket koriander (eller persille, hvis du synes koriander smaker såpe)
Salt og pepper

Hvis du heller finner tom kha paste, kan du bytte ut hvitløken, ingefæren, og sitronskallet med denne. Prøv butikker som for eksempel Buran Asia Mat.

Framgangsmåte:

1. Klem ut vannet av tofuen, jeg kan ikke poengtere dette nok! Del den på langs slik at du har to flate rektangler og tørk med litt tørkepapir eller et rent kjøkkenhåndkle (hadde du virkelig tenkt å bruke et

skittent et? Guri.) Del tofuen i like store kuber, og sett til side.

Valgfritt: Lag en marinade med noen spiseskjeer soyasaus, litt raspet sitronskall, en klype pepper og koriander, og ha over tofuen. La trekke – jo lenger jo bedre.

2. Skrell og kutt løken, gulrøttene, og soppen i små terninger. Skrell og finhakk hvitløk, ingefær og chili. Rasp sitronskallet.

Varm en kjele på middels varme. Når panna er varm kan du ha i litt olje, deretter løken og gulrøttene. La det steke i et par minutter før du har i soppen og hvitløken. Stek videre i et minutt før du har i kokosmelken, buljongen, og resten av krydderet.

3. Kok opp og la koke i ti minutter. Smak til med krydder og soyasaus.

Når suppa koker – varm en stekepanne på middels/høy varme. Når panna er varm kan du ha ca. en ts olje i, og deretter tofuen. Stek til gylden på alle sider og sett til side.

4. Når suppa er ferdig har du i den stekte tofuen. Dryss litt koriander over, og server.

Du må gjerne ha nudler eller ris i tillegg. Personlig er jeg størst fan av ris på siden.

VI VIL
SE DEG
SMILE

Undersøkelse med
2 røntgen og enkel rens

450,-

Hos oss har alle studenter opp til
31 år 10 % på øvrig behandling

*Gjelder ikke Invisalign

*Studentbevis må medbringes

TLF: 73 99 19 99

ILLUSTRASJON: Trude Bakken Telle

Vi må fortsatt snakke om seksuell trakassering

Hva er veien videre for verdens mest omtalte emneknagg?

SAMFUNDETLEDER

Eirik Sande, leder ved
Studentersamfundet i Trondhjem

5. oktober 2017 publiserte The New York Times den første artikkelen som omtalte overgrepssanklagene mot Harvey Weinstein. Kort tid etter oppfordret skuespiller Alyssa Milano kvinner som hadde opplevd seksuell trakassering til å tweete med den nå berømte emneknaggen Metoo. I ettertid stod et enormt antall personer fram med historier om ubehagelige hendelser, seksuell trakassering og seksuelle overgrep. I Norge fikk bevegelsen tverrpolitiske ansikter som Trond Giske og Kristian Tonning Riise, og #metoo ble til #stilleforopptak, #nårdansenstopper og #metooakademia.

Denne bølgen av engasjement førte til at flere mektige menn måtte innse konsekvensene av

sine handlinger og forlate sine posisjoner, noen har til og med blitt dømt til fengsel. Likevel debatteres det i riksdekkende aviser om hvorvidt menn som er såkalt «mannegrishamet» skal slippe til med sine erfaringer, da flere av disse nå er tilbake i offentligheten. Kristian Tonning Riise, Trond Giske og Terje Søviknes har alle fortsatt i høytstående politiske posisjoner i Norge. Donald Trump som USAs president, og såkalt leder av den frie verden, ble valgt til tross for at han skrøt av seksuell trakassering i et berømt videoklipp. I tillegg hadde 22 kvinner varslet om at de hadde blitt seksuelt trakassert av presidenten.

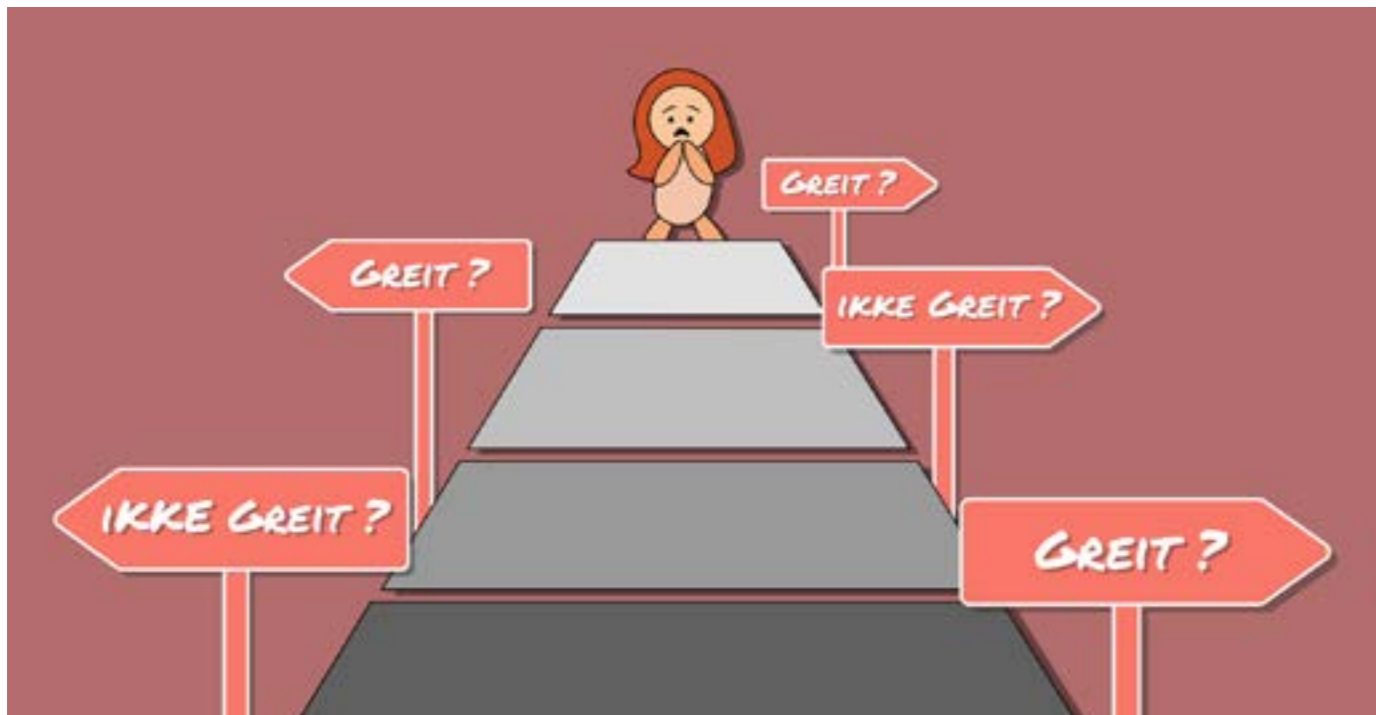
Metoo har satt seksuell trakassering på agendaen, men det virker nå som om vi er ferdige med å snakke om problemet.

Metoo er en kamp som hverken har en begynnelse eller bør ha en klar slutt. Dette er en kamp mot seksuell trakassering, og det er

en kamp vi ikke kan gi opp nå eller i framtida. Vi må snakke ut om det, og vi må fortsatt være klar på at trakassering ikke er noe vi ønsker å ha i samfunnet. Samtidig kjenner jeg selv at det føles ubehagelig å skrive om det. Gjør det at jeg er mann meg mindre egnet til å skrive om seksuell trakassering? Skal oppførselen til menn uten folkeskikk få varige konsekvenser? Hvorfor må man redusere debatten til å handle om hvorvidt man kan klemme venner av det motsatte kjønn eller flørte på byen?

Disse spørsmålene føler jeg ikke har blitt besvart i løpet av det siste året. De virker kanskje ikke så viktige, men for hver gang vi lar diskusjonen ligge mister Metoo noe av sitt moment. Dette momentet har fått menn til å gå gjennom sin egen oppførsel det siste året, og bare i det ligger det en uvurderlig effekt. For menn fortsetter å inneha maktposisjoner, og vi ser at trakasseringen dessverre ikke avtar helt. Derfor må vi fortsatt snakke om Metoo.

Les mer på www.oris-trondheim.no

ILLUSTRASJON: Mia Edvardsen

Hva gjør du når varslingsaken kommer?

DEBATT

NINA SALVESEN
Leder for Nabla
linjeforening

Alle har hørt om #metoo, men er det egentlig godt for noe? Er liksom ikke flørtning lov lenger?

Studenttilværelsen er en tid med fyll, eksperimentering og aldri så lite erotikk, som det heter. Må vi være så politisk korrekte hele tiden, uten noe spillerom for oss selv? Nå har det vært fokus på #metooakademia, og godt er det. Det har vært en del oppmerksomhet rundt dette temaet den siste tiden, og det er viktig at vi ikke gir opp denne samtalen. Det har blitt tatt opp før, og om vi ikke aktivt gjør noe med det, vil det måtte bli tatt opp igjen. For det skjer trakassering i det samfunnet vi lever i nå. Det skjer på jobb, det skjer på universitetet, det skjer hjemme. Det betyr at vi må håndtere det og ta ansvar for at det blir behandlet riktig, og der har vi i organisasjonsledelsen en forpliktelse.

I akademia er det ofte et miljø som blander profesjonelt arbeid, fritid og frivillighet. Sosiale relasjoner kan være uklare når du får hjelp av studieassistenten din på lesesal, og senere møter ham igjen på Samfundet 01.17 påfølgende natt. Eller

hvis du møter laboratorieassistenten din på bedriftspresentasjon. Det er ikke alltid man vet hvordan man skal forholde seg til hverandre. Noen ganger kan også bare klumsete flørtning føles som noe mer inntrengende enn det intensjonen egentlig var. Ofte er alkohol inkludert i situasjonen, og sosiale hemninger er nedsatt. Hvordan sier man da fra?

Dette handler ikke om hvor denne fysiske streken er nedtegnet i bakken, for det er ikke en enkel fasit. Grensen er ikke så tydelig, det er mer en gråson som tolkes individuelt. Poenget er vel ei heller å gå så langt som grensen tillater før det ikke er greit? Det er her vi som organisasjoner kommer inn. Om dette skjer i linjeforeningen, på byen, på universitetet, i fadderperioden eller midt i semesteret, så er det fort på et arrangement i regi av oss. Hvordan vi velger å håndtere dette er opp til hver enkelt organisasjon. Noen har valgt å innføre hookeforbud, andre å ha foredrag for fadderne om ansvarsoppgaver,

eller skape en intern orden for varsling. Det er ikke lett å vite hva som er best, men alle organisasjoner må tenke gjennom dette.

Man bør også informere nye medlemmer om hvordan organisasjonen håndterer varsler og tilbakemeldinger. Det burde etterstrebes en kultur for at det er greit å si ifra, og at alle medlemmer er klar over at det finnes en instans som er tilnærmet og som vet hva man gjør dersom det oppstår hendelser. Nå skal ikke vi frivillige organisasjoner måtte håndtere slike ting internt og alene, men vi bør vite hvor vi henvender oss videre. På bakgrunn av at disse grensene er vanskelige å definere hjelper det lite å bare ha et lovverk. Noen ting er ugreit selv om det ikke er ulovlig. Derfor må vi i organisasjonene jobbe med god kultur og gode normer. Jeg oppfordrer alle som en til å bruke tid på å jobbe med hvordan man best kan forhindre, forebygge og håndtere slike saker i sin organisasjon.

FOTO: Anna Juell Johnsen

DEBATT

TORE BECKER
Head of press
ISFIT 2019

The broken safety valve of migration in Libya

Few foresaw the surge of protests that would arise from the Middle East and Africa after Mohamed Bouazizi set himself on fire in 2010.

The decade began with peaceful protests but soon erupted into a state of violence and social unrest. As angry voices were silenced with bullets, people started to flee from countries in unrest in huge numbers. The refugee crisis caught many European countries off guard. As the numbers of migrants grew, the debate became more fierce and polarized. The continent called elected officials to act. This resulted in the signing of the migration agreement between the European Union and Turkey in 2016. Within one year, the number of «irregular migrants» from Turkey had dropped by 97 percent.

The migration crisis seemed averted from the politicians' point of view, but the deal had only changed the flow of migration. Making many Europeans forget that there are still people seeking alternative routes to Europe. During the summer, as the weather was getting warmer and the sky cleared up, thousands of people crossed the Mediterranean Sea from Libya every month. Libya has for many become the only viable point of transit, even

though the country itself is being torn apart by a civil war. Two years ago more than 180,000 people embarked on the dangerous journey across the Mediterranean Sea to Italy. This is about the same amount of people who live here in Trondheim, Norway's third largest city. Not everyone makes it to European soil. Sadly the Mediterranean Sea, that many associates with sunny vacations and friendly beaches, has claimed the lives of many migrants. In 2016, 5,143 people were registered either as dead or missing.

The government in Libya is not able to deal with this situation, and smugglers are free to abuse and take advantage of people seeking to travel to Europe. Europol has recently reported that the number of human smugglers has doubled over the last three years. 65,000 human smugglers are under surveillance right now, indicating that it is a highly profitable business. There are not fewer people moving after the deal between Ankara and Brussels. It has just become more difficult and dangerous for migrants to resettle and start a different

life than before. One can close off the borders, use military to patrol the frontiers, and even attempt to discourage people with pamphlets not to come to your country. However, the desire and motivation for these people to move away from conflict do not disappear after these measures are implemented.

There are no clear-cut answers on what is the best approach. Migration is a complicated topic with numerous effects on different societies. That is in itself worth discussing. But the situation in Libya is not sustainable. Basic safety, human rights and the decency of people everywhere is something we need to uphold. The student peace prize winner Hajer Sharief and her colleagues' efforts to rebuild Libya are inspiring. But they can't do it alone. Every volunteer, every letter to a politician at Stortinget, and every word from us matter in finding a solution. Our suggestions and ideas may be imperfect, but the alternative of not voicing them is worse.

Tore Becker has previously been a part of Under Dusken.

Norges kanskje mest brutale sport

Høye smell, fart og spenning er bare noen stikkord som beskriver sporten rullestolrugby.

TEKST: Sofie Flølo Dyrstad og Lars Øyehaug Kristoffersen | FOTO: Hilde Hefte Haug

En lang busstur fra Trondheim sentrum, blant papir og salamifabrikk på Ranheim, ligger Vikåsenhallen. Hallen er en helt vanlig håndballhall, men i motsetning til sporten håndball, blir høye rop overdøvd av brutale krasjelyder. Her har Trondheim Rullestolrugby trening.

Ikke for den skvetne typen

Stillingen er jevn og tempoet er høyt når vi går inn i hallen under en kamp i første runde i midnorsk serie denne sesongen. Trondheim Rullestolrugby spiller kamp mot Hot Wheels. På banen spiller to lag med fire mann hver. Det er frontkollisjon etter frontkollisjon, til tider kan det minne om radiobiler. Hjulet på en av stolene blir punktert, og det smeller konstant. Det er nok til å skremme oss fra å bli med selv, og vi våger oss bare ut på banen i pausene for å trikse litt med ballen som blir brukt under kampen. At denne sporten også blir kalt murderball er ikke vanskelig å forstå.

– Jeg er egentlig ikke redd, men det er jo

en brutal sport. Jeg knakk fingeren til noen en gang, sier Jo Magnus Torvik.

Torvik har spilt rullestolrugby i to år nå. Han begynte med sporten etter tips fra en kompis og siden da har han vært en ivrig spiller. Gjennom rullestolrugby har han fått muligheten til å reise rundt i hele Norge og deler av Europa.

Drømmer om internasjonalt spill

Trondheim Rullestolrugby er et relativt lite lag. Nylig dro de til Oslo for å spille kamp, men hadde ikke nok spillere til å stille et helt lag. Dette førte til at de måtte låne spillere fra Oslo som kunne supplere.

– Vi er litt for få spillere på laget, så på trening møter både kompis og assistenter opp, sier Torvik.

Det er tid for pause i kampen. Spillerne ruller bort til drikkeflaskene sine, og flere av dem reiser seg opp fra stolene, og begynner å gå rundt. Vi begynner å stusse. Må man ikke sitte i rullestol for å spille rullestolrugby?

– Nei, man trenger ikke sitte i rullestol for å bli med, sier Torvik.

Ifølge ham kan alle bli gode i sporten, selv om man ikke sitter i rullestol og har teknikken inne allerede. Han har selv en venn som har spilt lenge, som han ser på som god i sporten, selv om han ikke har noe form for skade.

I norsk rullestolrugby kan nemlig alle være med. Spillerne blir klassifiserte etter hvor stor skade, hvor stor funksjonalitet og hvor mye styrke de har. 4,5 poeng er det meste man kan få, og denne poengsummen betyr at spilleren ikke er skadet. 0,5 poeng er i andre delen av skalaen, og betyr at spilleren har en nakkeskade. Et lag kan ha maks 8 poeng. Om man skal spille på internasjonalt nivå er det et krav om å ha en nakkeskade. Et krav som Torvik oppfyller.

– Det skal jo mye trening til for å bli så god at man kan spille på internasjonalt nivå, men det hadde vært gøy. Ambisjonene er der, sier han.

I april dro han og ti andre nordmenn til

RULLESTOLRUGBY

- Rullestolrugby spilles med fire spillere fra hvert lag på banen.
- Det spilles med en egen ball som ligner på en volleyball.
- Man scorer mål ved å krysse motstanderens mållinje, mens ballen er under full kontroll.
- Herrer og damer kan spille på samme lag.

Kilde: Trondheim Rullestolrugby

Danmark for å delta på landslagssamling i turneringen Egmont Open. Dette er en turnering arrangert av Århus Kørestolrugby, der tolv klubber og landslag fra store deler av Europa konkurrerer. Her spilte Torvik for Team Norway, noe han så på som en lærerik opplevelse.

Kan ikke alle reglene

Det er mange regler i rullestolrugby. Så mange at ikke en gang Torvik har kontroll på alle. Enda. Reglene går blant annet ut på hvor mye man kan vinkle stolen, og hvor lenge man kan være på visse områder på banen. Men til tross for de voldsomme sammenstøtene mellom rullestolene, så er det ikke lov med kroppskontakt mellom spillerne.

Rullestolrugby spilles med spesielt utviklede rugby-rullestoler. Disse er ulike etter hvilken posisjon man har på banen. Forsvarsspillerne har for eksempel en mye lenger front enn de som spiller angrep, slik at de kan prøve å hekte angriperne. Ofte er de med mindre skader plassert i angrep.

– Om man har magemuskler og muskler i overkroppen blir man klassifisert med en høyere poengsum, og da spiller man ofte i angrep, forklarer Torvik.

Selv er Torvik klassifisert med 0,5 poeng og er forsvarsspiller på laget. Han har en stol med krok på, som kan brukes til å blokkere spillere på det andre laget, og låse hjulene på stolene deres, hvis han vil det.

Vil ha større miljø i Norge

I Norge er det i dag seks klubber som utøver rullestolrugby. Til tross for det lave antallet klubber har Norge også et landslag, som Torvik har trent med. Likevel er det en av de hurtigst voksende idrettsgrenene. President Per Thorkildsen i Norges rugbyforbund har uttalt til Aftenposten at Paralympics i 2024 kan være et realistisk mål.

Trondheim Rullestolrugby håper at denne veksten i idrettsgrenen også vil vise seg på laget deres.

– Vi trenger folk, så det er bare å bli med. Det er en veldig gøy idrett å drive med, oppfordrer Torvik.

Hevder seg nasjonalt

Kampen blåses av, og på tavla står det 42-31 til Hot Wheels. Til tross for at Trondheim Rullestolrugby er en liten klubb med dårlig rekruttering, stopper ikke dette laget fra å hevde seg i Norge. I sesongen 2016/17 fikk de tittelen som seriemester i Norgesserien. Starten på årets serie har derimot ikke hatt helt samme utfall. Etter første runde ligger laget på en foreløpig seste plass. Det er likevel to runder igjen av serien og den siste runden blir spilt på hjemmebane 3.-4. mars neste år. **UD**

Rødt kort:

Frank Løke:

En av festligste karene i norsk rampelys akkurat nå er uten tvil Frank Løke. Tanga-Trond skal få litt ros for at han var modig nok til å gjøre det han gjorde på *Skal vi danse*, smakløst som det var, og at han gir faen i hva andre synes om han. Nå har han også sluppet låt. Kvaliteten var vel akkurat som forventet. Vi får håpe at «kvalitet» ikke blir til kvantitet.

José Mourinho:

Mourinho var ene og alene ansvarlig for Chelsea sin storhetstid på midten av 2000-tallet, og det er en ydmyk sportsredaktør veldig takknemlig for. Dessverre virker det som portugiseren sin storhetstid som trener er over. Under hans lederskap har Manchester United gått fra å være et av de største og beste kraftlagene i Europa, til å bli et middelmådig lag i engelsk toppdivisjon.

Gullball:

Hailie Deegan:

For dem som ikke vet hvem Deegan er, så er hun den yngste kvinnelige Nascar-sjåføren i USA. Hun vant nylig sitt første løp og ble dermed den første kvinnen til å vinne et billøp i K&N Pro-serien i Nascar, til tross for anklager om skittent spill fra en gretten andreplass. Målet hennes er derimot ikke å være den beste kvinnelige sjåføren, men å være den beste sjåføren noensinne i det som er en mannsdominert bil sport.

Camilla Herrem:

Det er bare litt over tre måneder siden Camilla Herrem fødte og hva er det som har skjedd? Jo, hun ledsaget Sola til seier over Larvik i håndballcupen, hvor hun også scoret hele fem av målene. Hun håper nå å kunne spille for Norge under håndball-EM i Frankrike i desember. Det håper vi også, og ønsker henne lykke til.

Har du prøvd våre gode supper?
 Lettvint middag i en travel hverdag

REMA 1000

Bare lave priser

Utdanner framtidens entreprenører

Entreprenørskolen utdanner noen av NTNUs mest ettertraktede studenter. Kun 35 elever tas opp hvert år, og det er hard kamp om plassene. Overraskende nok er det ikke karakterene dine som bestemmer om du kommer inn.

TEKST: Marthe Bjerva | FOTO: Celine Bergundhaugen

Du har muligens hørt om NTNUs Entreprenørskole. Et toårig masterprogram der man kombinerer faglig fordypning innen strategi, økonomi og forretningsutvikling med praktisk erfaring som gründer med en egen bedrift.

Øystein Widding er professor ved Entreprenørskolen, og var med på prosjektet helt fra starten av. Oppstarten av masterstudiet skjedde i 2013, og det var rundt ti stykker i det første kullet, noe som i dag har steget til 35 elever.

– Litt av bakgrunnen for at vi startet opp var at det hadde kommet flere og flere studenter som etterspurt entreprenørskapsfag, forteller Widding.

Arbeidet startet allerede i 2011, og inspirasjonen ble tatt fra forskjellige entreprenørutdanninger rundt om i verden. De ville ikke ha et renhekket teoretisk studium,

men heller ikke en yrkesskole. Det de ønsket seg var et studie der man lærte å være entreprenør gjennom å kombinere både teori og praksis.

– Ofte sier vi at kandidatene våre skal være i stand til å ta heisen mellom det å jobbe praktisk på bakken og klare å forholde seg til det å være entreprenør, men samtidig ha teoretisk kunnskap som gjør at de kan analysere hva som skjer gjennom forskjellige teoretiske linser, forklarer Widding.

En overvekt av teknologistudenter

De ti første elevene hadde alle bakgrunn fra teknologistudier, men det er ikke tilfellet lenger. Eline Vitsø Bjørnstad og Vetle Slagsvold Øien går begge femte året ved Entreprenørskolen. Bjørnstad har tidligere studert sykepleie, mens Øien kommer fra Handelshøyskolen på NTNU. Bjørnstad synes det er nyttig å ►

ENTREPRENØRSKOLEN

- NTNUs Entreprenørskole er et toårig masterstudium underlagt Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse (IØT).
- Opptaket baseres på en skriftlig søknad og et intervju, og skjer med bakgrunn i en helhetsvurdering med fokus på motivasjon, tidligere erfaringer og karakterer.
- Opptakskravene for å kunne søke er fullført tre år av masterutdanningen i teknologi (sivilingeniørutdanningen), treårig bachelor i ingeniørfag (eller tilsvarende) eller en bachelor i realfag, samfunnsfag eller humaniora.

Kilde: NTNU

ha medelever med forskjellige studiebakgrunner. Rundt halvparten har bakgrunn fra teknologistudier, syv til ti er økonomer, mens resten er det Bjørnstad kaller for rubbel og bit. Selv havner hun i sistnevnte kategori. Hun mener at tverrfagligheten er en av styrkene til Entreprenørskolen, men tror ikke at man kun har nytte av medstudentenes faglige kunnskaper.

– Det høres kanskje litt klisje ut, men man lærer like mye av erfaringene utenfor lesesalen, forteller Bjørnstad.

Hun startet bedriften Combine sammen med noen medstudenter. Det er et treningsmedlemskap som samler ulike nisje-sentre og aktiviteter i ett. En vanlig uke for dem handler i stor grad om å kartlegge markedet og se hvor skoen trykker.

Øien på sin side var med på å starte bedriften Costail, som lager elektroniske haler for cosplayere. Han trekker fram hvordan man lærer utrolig mye ved å samarbeide med folk som er annerledes enn en selv.

– Ei jeg jobber med i Costail er dramaturg. Måten hun forteller historier på og kommuniserer med andre mennesker er helt annerledes enn det jeg er vant til. Dermed lærte jeg masse om hvordan man forholder

seg til andre mennesker, og hvordan man har empati for andre gjennom å bli kjent med dem. Hun kommer fra et helt annet miljø med helt andre perspektiver enn det jeg er vant med, forklarer han engasjert.

Et studium som oppfyller NTNUs ønske om mer tverrfaglighet skal du lete lenge etter, men Widding trekker teknologistudentene fram som en essensiell del av Entreprenørskolen.

– Vi ønsker å ha i hvert fall en kjerne av teknologistudenter. Dette er fordi vi holder til på et teknisk universitet og ønsker å utnytte denne muligheten til å jobbe med teknisk forretningsutvikling, forteller Widding.

Fra teori til praksis

Det å starte en bedrift er en essensiell del av å gå på Entreprenørskolen, og Øien forteller at de ble kastet sammen i team på fire eller fem for å jobbe med ideer allerede fra dag to. Bjørnstad trekker fram hvordan Entreprenørskolen har en mentalitet der du jobber praktisk før du lærer teorien etterpå.

– Jeg tror at man kan ha denne mentaliteten i mange studier, selv om det ikke er rettet mot entreprenørskap, forklarer Bjørnstad. Øien nikker bekreftende.

Widding forklarer at grunnen til at de

ønsker å jobbe såpass mye praktisk er at de får et eierskap til problemene som oppstår. De kan verken skrive seg rundt problemene eller forutsette at det går bra med teamet sitt, fordi dette ikke alltid er tilfellet. Det at de jobber i team gjør at de lærer gjennom andre og er nødt til å løse problemene sammen, både på godt og vondt.

Han legger til at det er viktig at studentene skal forstå noen av de prosessene de opplever ved å kikke gjennom de teoretiske linsene i tillegg.

– Har du vondt i et kne, må du skjønne hva som er grunnen til at du har vondt i kneet, og ikke bare gå rundt og kjenne på at du har vondt, sier Widding.

Når man først begynner på Entreprenørskolen har alle fag som er relatert til oppstartsbedriften sin. Ettersom studentene kommer lenger i løpet sitt er det ulikt hvordan de fordeler tiden mellom fag og bedriften sin.

– Det er som med alt annet på Entreprenørskolen, man finner litt ut av det selv. Hvilke fag man ønsker å ta, og hvor mye man skal legge i bedriften. Alle skal derimot skrive en masteroppgave, og akkurat nå skal vi skrive prosjektoppgave. Dette er noe vi får masse veiledning på, og veldig bra oppfølging. Egentlig mer enn på bedriftssiden, forklarer Øien. ►

“

Vi ønsker at de som går ut av Entreprenørskolen skal være så skarpskodde som mulig.

– Professor Øystein Widding ved Entreprenørskolen

”

DET SPIRER: Widding forteller entusiastisk om hvordan Entreprenørskolen sikter på å utdanne verdens beste entreprenører.

LEGGER GRUNNMUR: Vetle Slagsvold Øien og Eline Vitsø Bjørnstad trives godt som elever på Entreprenørskolen, og satser på å fortsette i bedriftene de har vært med på å starte etter at de er ferdige med masteren.

Mennesker, ikke karakterer

Opptaksprosessen til masterstudiet er ikke som alle andre. Det inkluderer blant annet en intervjuopprosess. Widding innrømmer at det viktigste for Entreprenørskolen er å få tak i de beste folkene. De ønsker å ha de som virkelig brenner for entreprenørskap, og ikke bare de som synes det er artig eller spennende.

Bjørnstad innrømmer at hun har et inntrykk av at mange av dem som kommer inn på Entreprenørskolen har vært aktive i frivilligheten.

– I mitt hode er mange typiske UKE-folk. Folk har vært med i UKA, jobbet på Samfundet og hatt frivillige verv i noe rettet mer mot studiet sitt. De har hatt ulike jobber i ulike bedrifter og mange har vært aktive i Start NTNU og Spark. Det føler jeg er en gjenganger. Men det betyr ikke at det er noe krav, forteller Bjørnstad.

Øien legger også til at det har kommet inn mange uten at de har hatt noe verv ved siden av, men som virker som riktige personer. I stor grad tror han at det er personligheter som kommer inn.

– Man setter jo sammen en gjeng med mennesker, og ikke en gjeng med utdanninger, innrømmer han.

På spørsmål om det er noen spesielle egenskaper som trengs for å lykkes på studiet trekker Bjørnstad og Øien særlig fram nysgjerrighet og åpenhet.

– Du kommer til å være innom så mange ting som du aldri har vært borti før. For eksempel når økonomer må gjøre en ukes research på tang og tare-bransjen, må man rett og slett være åpen og nysgjerrig og klar for å gjøre nye ting om du skal gidde å gjøre det, sier Øien og ler.

Kjønnsbalanse

Da Entreprenørskolen åpnet var nesten alle studentene gutter. Nå er kjønnsbalansen omtrent halvt om halvt, med 47 prosent jenter. Professor Øystein Widding innrømmer at de tenker på kjønnsbalansen. Selv om kvotering ikke er noe de praktiserer, tenker de på det mot slutten av opptaksprosessen.

– Vi har jo hatt jenter fra dag én, men kjønnsbalansen har variert, og vi har hatt egne prosjekter for å prøve å få flere kvinnelige søkere, forteller Widding.

Bjørnstad synes det er veldig deilig å ha en såpass god kjønnsbalanse, særlig etter å ha gått sykepleien der det florerer med jenter. Hun fikk høre om Entreprenørskolen av broren sin som hadde gått der. Da hun forsto at det ikke var bare

“

Du kommer til å være innom så mange ting som du aldri har vært borti før. For eksempel når økonomer må gjøre en ukes research på tang og tare-bransjen, må man rett og slett være åpen og nysgjerrig og klar for å gjøre nye ting om du skal gidde å gjøre det.

”

– Student Vetle Slagsvold Øien ved Entreprenørskolen

ingeniører som hadde gått der, og at det til og med hadde vært en sykepleierstudent der før henne, skjønte hun at det var rom for henne også.

Widding trekker fram at de kvinnene som faktisk søker, ofte er mer kvalifiserte enn sine mannlige kollegaer. Han vet ikke helt hva det var som fungerte av de tiltakene som de satte i gang, men er kjempefornøyd med at kjønnsbalansen har blitt som den har blitt.

Et middel for å lære

Widding er veldig opptatt av å presisere er at bedriften er et middel for å lære, og ikke noe som studentene først og fremst skal lykkes med. Han vil derfor sjelden svare på hvor mange bedrifter som har klart å overleve i det lengre løp.

– Vi ønsker at de som går ut av Entreprenør-

skolen skal være så skarpskodde som mulig og drive endringer i forskjellige kontekster. Vi ønsker at de skal være entreprenørielle, sier Widding.

Han sier også at de ønsker å fokusere på menneskene og hva de er kapable til å gjøre.

– Det som er suksessen er at de har lært ekstremt mye, at de føler seg mye tryggere på seg selv, og at de begynner å springe med en gang de blir sluppet ned på bakken. At de setter i gang med et eller annet, sier Widding.

50 prosent går ut i egen bedrift

Ikke alle som går ut av Entreprenørskolen fortsetter i sin egen bedrift, men de fleste blir noe innen forretningsutvikling. Noen blir konsulenter, og et fåtall går inn i offentlig sektor. Widding trekker også fram en tidligere student som nå jobber for Leger uten grenser.

Det er også noen som går ut i egen bedrift, men Widding innrømmer at statistikken de har ikke tilsier at bedrifter som kommer fra Entreprenørskolen verken lever lenger eller er mer robuste enn andre. Det han derimot vet er at deres studenter prøver på nytt på et eller annet tidspunkt.

– Kanskje går de inn i en annen jobb, syv år etterpå så starter de opp en bedrift eller hopper på en oppstart, forteller han.

Både Eline Bjørnstad og Vetle Øien er noen av dem som ønsker å fortsette i den bedriften de har startet opp på Entreprenørskolen.

– Sånn det ligger an til nå ser det lovende ut. Det hadde vært sykt kult. Jeg føler at siden jeg ikke har noen barn, ingen ting å ta hensyn til, er det en veldig fin tid å kunne prøve og feile litt, sier Bjørnstad og smiler. **UD**

Forskerspiren som ble professor

Professor Martin Ystenes er en beryktet karakter på Gløshaugen. Men selv en hardbarket professor kan være myk på innsiden.

TEKST: Peter Fagernæs | FOTO: Torstein Olav Eriksen

Vi møter professor Martin Ystenes ved pianobaren i kantina på Realfagsbygget. Han er ikledd sin faste arbeidsuniform, t-skjorte og olabukser, klar til å bli tatt bilde av. Han forteller at han selv har drevet mye med fotografering, og at et av bildene hans har over 800 000 visninger på nettstedet Flickr. Bildet har han kalt «Boobs on Iceland».

– Jeg så to hauger med særdeles spesiell form da jeg var på Island. Det var min kone som bemerket at det så ut som to pupper, sier han.

Han tar oss med ut til en brosteinsvei han selv har lagt på campus, og som han er svært stolt over. Den første jobben han fikk etter studiene var i et hagefirma som jobbet for NTNU. Det var i en mellomperiode før han egentlig skulle i Forsvaret, men slik ble det ikke. Vi snakker ikke noe mer om det, men går isteden videre til trærne i hagen lengst vest på Gløshaugen. Den røde fargen på t-skjorta er valgt for å matche trærnes høstfarger. Det blåser kjølig høstvind ute, men han fryser ikke.

– Jeg er så heldig at jeg produserer masse energi. Sånn har det alltid vært. Derfor går jeg alltid med t-skjorte, selv om vinteren, forklarer han.

Etter å ha tatt bilder tar han oss med til kontoret sitt. Der stiller vi ham spørsmål og han forteller.

Født forskende

Hva gjorde at du valgte å bli professor?

– Da jeg begynte å jobbe her var Harald Øye nestor ved Instituttet for kjemi. På den tiden var han den som hadde utdannet flest doktorgradsstudenter.

Ystenes var en av få som selv valgte når han skulle begynne på doktorgradsutdanningen. Han visste allerede i andreklasser på kjemistudiet

at det var professor han skulle bli. Da han var syv år fikk han to kroner i ukelønn. Han sparte opp syv kroner for å kjøpe seg en bok kalt *Det lille universitetet*. I boken om steiner og mineraler leste han for første gang om formler.

MARTIN YSTENES

Yrke: Professor ved Institutt for materialteknologi på NTNU.

Fag: Kjemi

Alder: 62 år

– Jeg har alltid oppfattet meg selv som forsker, og som barn var jeg opptatt av alt som hadde med naturen å gjøre. Undersøkelses-trangen min var intens. Jeg tror jeg ble født til å gå i denne retningen.

Hva er viktig å huske på når man er professor?

Han ler litt før han svarer på spørsmålet.

– Ifølge fabelen er det viktigst å huske å ha på seg bukser når man går på jobb. Det å være professor innebærer veldig mye. Jeg har forsket mye og foreleser for studenter.

Krevende undervisning gir gode resultater

Jeg har hørt at du stiller høye krav til studentene dine.

– Ja, det gjør jeg. Jeg fører undervisningen på en annerledes måte. Før jeg holder forelesning i et emne, skal studentene starte på oppgaver. Det er noe som er uvant for mange, men det fungerer utrolig godt.

Da Ystenes holdt forelesninger på forhånd opplevde han noen ganger studenter som senere kom i øvingstimen og sa: «Jammen, dette har jeg aldri vært borti før». Han tenkte at det ikke var vits å holde forelesningene før han ga oppgavene. Og da sa studentene som så: «Jammen, dette har jeg ikke vært borti før». Til det svarte han: «Ja, det er riktig». Men det eneste studentene opplevde var at frustrasjonsperioden økte fra et kvarter til en halvtime.

Ystenes mener det er problematisk at altfor mange studenter blir lært opp ved å få ting forklart for så å reprodusere det.

– Reproduksjon kan du gjøre uten å koble inn logikken. Ved å begynne med oppgaven begynner du med logikken først. Og det ga gode resultater, legger han til.

Senere begynte han å gi tester med 30 spørsmål som skulle besvares på 25 minutter. De første testene dette semesteret ga gode resultater. I snitt var det 24 av 30 riktige svar. Han vil få studentene til å fokusere på at de grunnleggende tingene må kunne godt. Ifølge ham leverer noen av de som bruker teknikkene hans helt fabelaktige eksamensbesvarelser. ▶

HJEMMEKJÆR: Martin Ystenes har vært mange steder og gjort mye forskjellig, men kommer alltid tilbake til Gløshaugen.

– Jeg har fått tilbakemeldinger fra referansegrupper om at jeg stiller høye krav, men det går fordi jeg også stiller høye krav til meg selv.

Alle eksamener besvart av Ystenes studenter retter han selv. For ham er det viktig at studentene får en rettferdig vurdering. Hvis en student av ham mener at rettingen hans er feil, ser de på oppgaven og diskuterer den sammen. Han har opplevd én gang at en student har fått justert opp en karakter etter en klage. Nærmere 20 studenter har fått karakteren sin justert opp etter å ha snakket direkte med ham.

Studielivet

Hvordan syntes du det var å studere?

– De første ukene av studiet lå jeg et stykke foran og forsøkte å holde avstanden, men innså at det var mye jeg hadde misforstått totalt.

Han forteller at han hadde veldig mye realfagskunnskap fra før av. Likevel ble han utfordret i studenttilværelsen. Nøyaktighet og grundighet var blant tingene han måtte lære seg godt. Han måtte få nøyaktigheten inn i hodet.

– Jeg jobbet nok litt for lite i semestrene, men jobbet veldig intenst i eksamensperiodene. Eksamensperiodene var mine perioder.

Ystenes bodde på studenthjem og kunne stå opp før klokken ti for å få frokost. Før klokken tolv var det ikke vits å prøve å gjøre noe. Etter tolv begynte han å bla litt i boka. Klokken to, tre begynte han på middag, og jobbet enda litt til etter det. Men fra klokken åtte om kvelden til to om natta hadde han 100 prosent fokus. Det var hans måte å jobbe på, og det gikk for så vidt greit hele veien. På hans fjerde semester fikk han en del svake resultater.

– Jeg hadde ingen eksepsjonell karakterliste. Men doktorgradslisten min er det ikke mange som matcher.

YSTNES STUDIETIPS

- Les mer i fagbøkene.
- Gjør også de tingene du ikke vet hvorfor du skal gjøre. Noen sammenhenger ser man først i ettertid.
- Dobok-metoden: Ta med fagboka hver gang du skal på do og bla opp på en tilfeldig side.
- Les det du interesserer deg for først.
  - Les når det passer deg.
  - Studer for å få riktig svar.

Engasjert og menneskelig

Ystenes har publisert 50 vitenskapelige artikler, vært leder i organisasjonen Mensa, jobbet som journalist for et vitenskapelig ukeblad, drevet vitenskapelig oppklaring gjennom nettsiden Sprøytvarsleren og vært sentral i debatten om intelligente barns utdanningsmuligheter. På et tidspunkt ble det for mye.

– For litt over ti år siden møtte jeg veggen. Det sa bare stopp – boing. Så ble jeg sykemeldt i to måneder.

Hvor kom den veggen fra?

– Det var nok initiativet jeg tok for intelligente barn som fikk begeret til å renne over. Alle som kjente seg igjen i saken kontaktet meg. Det ble veldig emosjonelt.

Ystenes er veldig åpen, og den åpenheten smittet over på dem han snakket med. Noen fortalte for første gang om overgrepshistorier. Disse samtalen ble veldig følelsesladde. Han ble til slutt så emosjonelt belastet at det gikk galt.

– Jeg har aldri klart å komme tilbake til det samme aktivitetsnivået og den samme konsentrasjonen jeg hadde før det.

Er du et menneske av følelser eller fornuft?

– Jeg blir veldig påvirket av følelser, men er på samme tid logisk tenkende.

Han legger til at vurderingene hans ikke blir påvirket av følelser. Som menneske er han veldig emosjonelt intens på alle måter. Allerede på ungdomskolen var det ikke noe spørsmål engang; han og de rundt ham visste at han var intens.

– Jeg er nok en over gjennomsnittlig intens person, altså. Særlig når jeg finner noe jeg liker og kommer i flytsonen.

En gang Ystenes var på et foredrag om teorien Snowball Earth begynte han å diskutere med foredragsholderen. Teorien sier at jorden, over en periode på noen millioner år, har vært fullstendig dekket av snø fire ganger. Da ble han nok ganske intens. Han sluttet ikke selv om noen kanskje syntes han var rar.

– Jeg har hele tiden tenkt: Skal jeg høre på andre? Ja. Skal jeg ta råd fra andre? Ja. Skal jeg bry meg om hva andre mener? Nei. Altså jo, jeg gjør det. Men når jeg er trygg på det jeg selv mener, så mener jeg det. **UD**

FAST FØLGE: Den grønne kurven er stort sett med på forelesninger. I den bærer Ystenes med seg oppgaver til studentene.

Er du student med en gründeridé?

iBok presenterer

IBOKPRISEN

HØSTENS STORE GRÜNDERKONKURRANSE

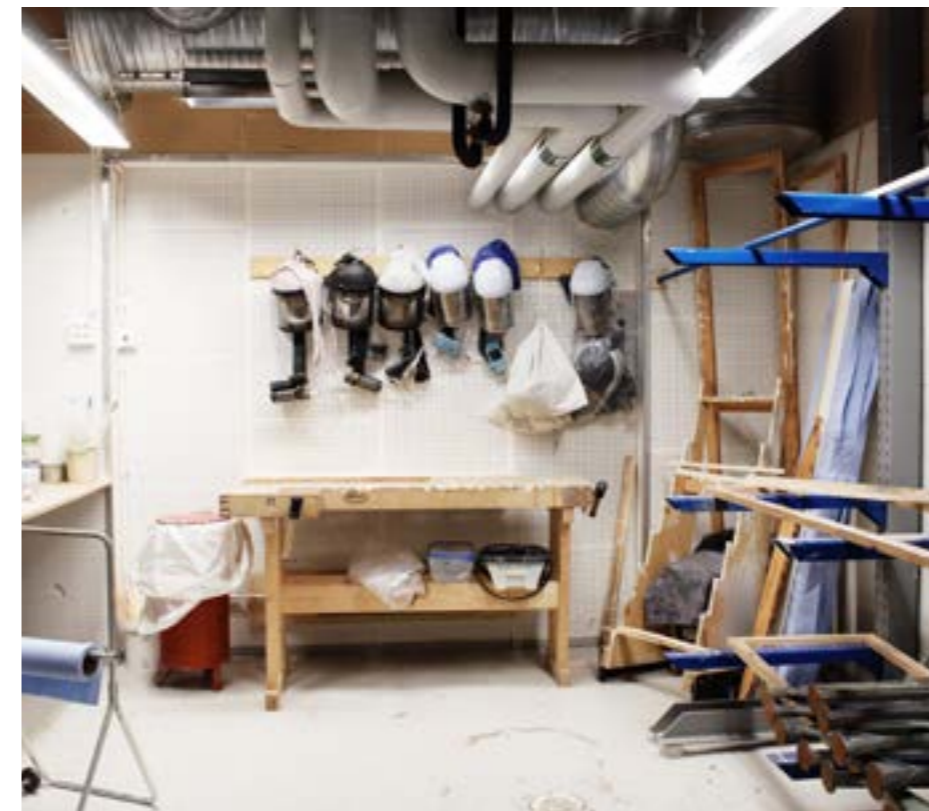

Vil du vinne **125 000 kr** til å realisere
GRÜNDERDRØMMEN?

Påmelding og mer informasjon:

www.ibok.no/ibokprisen

frist 31. oktober

Folka som gjør at alt fungerer

Når det trengs en kjelke til forskning på Nordpolen, en monter til eldgamle museumsgjenstander eller bare en bunnsolid kjøkkenbenk er snekkerne på NTNU klare til tjeneste.

TEKST: Atle Sandvand og Sandra Victoria Holst | FOTO: Lea Roppen Kjielland

I Driftsbyggets kjeller på NTNU Gløshaugen jobber en gjeng dyktige og arbeidsglade håndverkere. Vi blir møtt av en blid gjeng når vi får komme på besøk i universitetets eget snekkerverksted. Snekkerne er i full gang med hvert sitt prosjekt, men tar seg gjerne en pause for å fortelle oss hva de driver med. Vi får se en stor kjelke laget av tre som skal bli med forsker Pedro De La Torre til Nordpolen. Den skal han bruke til å forske på livet under polisen om få uker. Kjelken må spesiallages for å passe forskerens måleinstrumenter og i tillegg kunne fraktes til fots over isen. Man må derimot ikke ha forskningsprosjekt på Nordpolen for å få snekkerhjelp. Den sammensveisede gjengen muliggjør også studenters ideer ved flere anledninger.

Ingen dag er lik

– Lise jobber med en sokkel til hyllene våre. Vi holder på å pusse opp verkstedet. Siri lager nye ståbord til kantina i Realfagsbygget og Håvard bygger et nytt kjøkken, forteller arbeidsleder og snekker Hans Peter Gardner.

Her jobbes det med produksjon av nytt og reparasjon av gammelt. Alt er spesialtilpasset med nøye utvalgte materialer.

– Ingen arbeidsdag er lik. Det er stor variasjon i arbeidsoppgavene, sier møbelsnekker Lise Moe Gulbrandsen.

Hun tar ofte på seg oppgaven med å reparere gamle vinduer i de verneverdige byggene på campusene. Disse må restaureres på rett måte og de må få vinduer produsert på

den originale måten. Møbelsnekkerne får ofte mye å gjøre når trønderværet treffer på sitt hardeste utover høsten.

Vil ha flere jenter på verkstedet

Ved en stor plakat med en glinsende mann i baris, står lærlingen Siri Sletten Nedrelid og former bordplater. 18-åringen drømmer om å bli møbeldesigner, så hun lærer seg like greit å lage dem på egenhånd. Hun lener armene mot arbeidsbenken.

– Det er en flott jobb. Jeg liker meg godt her.

Kun fire av de ca. 30 ansatte på campusservice bygg er kvinner. Gulbrandsen er en avslappet dame i femtiårene, dyktigere enn de aller fleste på vinduer. For noen år tilbake byttet hun ut

sekretærjobben til fordel for møbelsnekkerfaget. Hun anser det som lite problematisk at kjønnsfordelingen er litt vel skjev i kjelleren på Driftsbygget.

– Det er ikke noe #MeToo-greier her, men vi skulle gjerne hatt litt flere damer. Jeg anbefaler jenter å utdanne seg som møbelsnekker, sier hun engasjert.

Innrammede svennebrev henger over inngangen til et annet rom, hvor kraftige maskiner og dyrt treverk står klart. Gardner forteller at mange tidligere lærlinger kommer tilbake til verkstedet som ansatte, og vi får håndhilse på flere av dem.

– Vi har bred kompetanse. Her kan vi få lagd det aller meste. Trenger vi hjelp fra rørleggere, malere, klima, tømrere, låsesmeder eller elektrikere, kommer de som oftest på dagen. Mange fagområder var inkludert da vi lagde monter med klimastyring til å bevare gamle gjenstander, forteller han.

Gjengen har også fått i oppdrag å lage monter for utstillinger på Vitenskapsmuseet.

– Med godt håndverk kan monterne ta vare på skjøre gjenstander som døde dyr eller eldgamle sverd uten at de råtner, sier Gardner.

Krevende arbeid

Fysiske jobber tærer på kroppen. Møbelsnekkerne forteller om timer over arbeidsbenken og mikroskopiske trefliser i luften de puster inn. Heldigvis har det blitt bedre med årene. NTNU har gjort tiltak for å ta vare på kroppene i verkstedet, sier den stødige arbeidslederen.

– Alle som starter her får sjekket hvordan det står til med kroppen. Annethvert år blir vi kalt tilbake til legekantoret. Vi har fått justerbare arbeidsbenker, i tillegg til støvsugere som er hyppig i bruk, sier han.

Dette er en ny standard, sammenlignet med hvordan forholdene var for ti år siden.

– Noe som er veldig fint er at det er rom her for å ha en dårlig dag, i motsetning til andre arbeidsplasser hvor det er stort fokus på å prestere bedre hele tiden, sier Gulbrandsen og understreker at dette er en varm, god og trygg arbeidsplass.

På vei ut får vi en brosjyre med informasjon om Seksjon for håndverkstjenester og byggsikring. På det glinsende papiret står det blant annet «Vi er folka som gjør at alt fungerer». Vi tviler ikke, der vi går forbi en av de store gamle dørene til Hovedbygget, som snart vil bli satt inn igjen, like god som ny. **UD**

Lader opp til elektro- statisk stemning

40 år etter at musikalen *Grease* kom på kino setter Samfundet opp en oppvisning som lover de «beste kulissene», velkjente sanger og masse god stemning.

TEKST: Tomine Barstad Solvang og Cathrine Solemslie Sæther | FOTO: Lasse Georg Tønnessen

Kalenderen viser 3. oktober da vi ledes inn i Storsalen for å observere øvelsene til Samfundets interne teater (SIT), akkurat tre uker før premieren til *Grease* den 24. oktober. SIT-sjef Frøydis Grann forteller oss at dette er et uvanlig stort prosjekt.

– Det har vært mye positiv respons og samarbeidsvillighet fra de andre gjengene i huset, sier Grann.

Dagens scene er skoleballet, og skuespillerne fyller den ellers tomme Storsalen med lyd og liv. Kostymer, kulisser og musikk mangler enda, men replikkene og innlevelsen er på plass. Det er et høyt energinivå på scenen, og det er klart at dette er en gjeng som er komfortable med hverandre. Vi ser dansetrinn som vi umiddelbart kjenner igjen fra filmen: En av gutta prøver å dra partneren sin mellom beina, men et skrik av latter antyder at det er behov for litt mer øving.

Stas med hovedrolle

Etter å ha observert skuespillerne under en av de mest energiske scenene i *Grease*, blir vi introdusert for Thea Louise Mohagen Lekang. Hun spiller hovedrollen som Sandy. Lekang er 22 år, har en bachelor i teater og drama fra NTNU, og ble med i SIT i vår. Etter å ha sett tidligere oppsetninger var hun ikke i tvil om at dette var den rette gjengen å bli med i.

– Når jeg var ferdig med studiene tenkte jeg at jeg hadde veldig lyst til å være med her. Jeg hadde sett noen tidligere oppsetninger, og syntes de virket som en energisk, flink og ikke minst fri gjeng.

Lekang fikk hovedrollen som Sandy etter en rekke sangprøver. Hun synes det er stas å spille en så stor rolle, til tross for at hun ikke har sunget mye fra før av. Forkunnskaper er ikke et krav, og det er åpent for at alle får vise seg fram på hver sin måte.

– Alle blir gode, og alle gir mye av seg selv.

Det blir en del øving med en såpass stor produksjon som *Grease*: 16 skuespillere har øvd siden september, og nå nærmer premieren seg.

Det er øvinger opp mot fem dager i uka, og det er spesielt intensivt mot slutten.

– Så langt går det bra. Det er en god gjeng, og det er gøy å jobbe når stykket er så morsomt. Vi er alle gode venner, og samspillet mellom regissører og skuespillere fungerer bra, sier Lekang.

Lekang mener de får mye «gratis» med det store antallet øvinger.

Hun lover en annenledes versjon av *Grease* som ikke ligner filmen, alt foregår på norsk, og det hele har et snev av det norske 50-tallet.

– Det er fremdeles den amerikanske skolen, T-birds og Pink Ladies. Vi har tatt den amerikanske malen, men med mer slang og uttrykk fra Norge på den tiden.

Livemusikk med sang og dans

På musikkonservatoriet i Trondheim, hvor de er i full gang med å øve på låta «Du er den jeg vil ha», får vi møte Karin Fjeldstad Jusnes. Hun har spilt fiolin i Samfundets symfoniorkester, og har også vært leder i to år. For henne og orkesteret blir *Grease* ganske annerledes enn deres vanlige show.

– Musikerne er ikke så veldig vant til det. Storbandene

har jo sanger, men ellers er det bare instrumentalt. Det er veldig artig å ha med sangere og koreografi og ja, full pakke, sier Jusnes.

Hun forteller om musikken, både de velkjente sangene folk kjenner fra filmen og de nye sangene som kun er i musikalversjonen. For forestillingen som spilles i Storsalen, er stort sett basert på musikalen. Men man blir også glad i de nye sangene, forteller hun.

– De er fine de øg, men må øves litt mer på da man ikke har hørt de før.

Ideen om samarbeidet oppsto da gjengsjef for «Musikerlån», fellesbetegnelsen for de musikalske gjengene på Samfundet, og gjengsjef for SIT ganske enkelt satte seg ned sammen.

Jusnes virker godt fornøyd med samarbeidet, og ikke minst det sosiale.

– Vi har hatt fest og sett film i lag. *Grease* da, selvfølgelig, forteller hun

På spørsmål om hvorfor folk skal komme har hun et klart svar.

– Det er veldig mange dyktige folk med, og det er ikke noe som skjer veldig ofte i Trondheim. Det er en unik mulighet å faktisk se en musikal live.

Arbeiderne under scenen

I et rom direkte under scenen i Storsalen bygges kulissene til forestillingen. Mens vi venter på arbeiderne får vi vite litt trivia: gulvet til den roterende delen av scenen er ny, men motoren som opererer den er hele 70 år gammel.

Det er liksom den første voksenfilmen man husker; ingenting gravalvorlig, bare god stemning.

Vilde Traagstad, produsent

Det er her vi møter Erik André Jakobsen, som ble tatt opp i SIT i januar. Han er arbeidslederen for *Grease*-oppsetningen.

– Det jeg driver med er å sette det scenografen tegner til livet å konkretisere de kunstneriske tegningene litt. Så kommer vi hit, og viser det fram for byggerne, forteller han.

– Deretter kapper vi plank, så skrur vi det sammen og krysser fingrene at det fungerer.

Selv om oppsetningen er basert på musikalen, prøver de å gjenspeile kjente elementer fra filmen i kulissene.

– Jeg tror man lander litt på en mellomting. Så er det jo litt sånn at man må tenke praktisk også. Så er selvfølgelig filmen en stor inspirasjonskilde, og man har jo lyst til å dekorere for eksempel skoleballet litt som de gjør der.

Han setter pris på friheten man får ved en teateroppsetning. Publikum godtar at det bare er fronten av bilen på scenen, og hovedfokuset er på helheten og ikke enkeltelemerer av produksjonen.

En trygg sfære

Jakobsen skryter av en variert gjeng, med bakgrunn fra alle typer studier. Sammen bygger de, i hans egne ord, «Ekstremt fine kulisser. De beste».

Videre forteller han om det gode miljøet de har. – Det er veldig fint at det ikke har så mye å si om du er skuespiller, kostymesyer eller kulisseygger. Det er en veldig sammensveiset gjeng, og det blir veldig lett å føle seg velkommen, sier Jakobsen.

Han sier at man blir godt tatt imot i disse omgivelsene.

– Selv om en kanskje ikke er så veldig trygg på seg selv, så er det en veldig trygg sfære.

Vi beveger oss fra Storsalen og inn bak scenen, der de som jobber med kostymene holder til. Den hyggelige atmosfæren uttrykkes gjennom konsentrert jobbing og latter om hverandre. Vi møter Ingvild Svela Øglænd, som har ansvar for innkjøp av brukte klær og stoff, samt tegning av kostymer er blant gjøremålene.

– Vi tegner mye og kjøper stoff, og finner mønster som ligner på det vi har tegnet, forklarer Øglænd.

– Etter at vi har testa det ut på skuespillerne, kan det hende vi må endre fasongen slik at det passer best mulig. Er vi fornøyd med prøvingene, begynner vi å sy.

Forberedelsene startet allerede i sommerferien. Det gjelder å være forberedt. Hun sier at selve ideen om kostymet ikke alltid er lett å realisere.

– Hvis vi for eksempel har planlagt en spesiell farge, og den ikke er å finne i noen butikker må vi tenke nytt. Det er jo også noe av det morsomste med å være designer. Den største utfordringen er å disponere tid, eller forutse hvor lang tid ting tar, forteller hun.

Kostymørene er spente på hvordan antrekkene vil se ut live på scenen, og avslører at enkelte

plagg vil være ulikt de vi har sett før. Det har vært vanskelig å skulle frigjøre seg fra filmen, fordi det allerede er forventninger til hvordan ting skal se ut. Manuset er, i likhet med kostymene, annerledes i denne versjonen.

På spørsmål om hvordan det sosiale er, utveksler de blick seg i mellom og svarer lattermildt og samstemt.

– Vi har det veldig gøy, ler mye og koser oss. Vi hører på musikk og podcaster mens vi jobber, forteller de.

– Det blir lange dager, og mot slutten av en arbeidsdag er vi ganske overtrøtte, noe som kan bli veldig morsomt.

Fyrverkeri i Storsalen

I Storsalen snakker vi med Vilde Traagstad. Hun har vært med i SIT i tre år, og gikk fra å lage kostymer til å bli produsent for stykket.

– Jeg passer på at vi har spillelokale, forestillingsdatoer, plakater, skuespillere, og at alle har det bra. Jeg innkaller også til kunstnerisk forum, passer på at vi har møter, samt band, kostyme, og kulisser, forteller hun.

Mens de andre innad i gjengen gjør det praktiske, fungerer Traagstad som det administrative leddet. Hun sørger for at alt går på skinner. Hun liker jobben godt, og det er spennende å følge med på prosessen. Det skjer noe nytt hver eneste uke. Samtidig blir det mye kontortid.

– Jeg er den som sitter på mail og spør «Har du gjort det? Går det som det skal?», sier Traagstad.

Grunnene til at de nettopp valgte å sette opp *Grease* er mange: Den er kjent, de fleste har et forhold til filmen, og mange kan sangene. De aller fleste av oss kjenner igjen de ikoniske kostymene, noe produsent Vilde Traagstad bekrefter.

– Det er liksom den første voksenfilmen man husker. Ingenting gravalvorlig, bare god stemning. Når man setter opp noe i Storsalen er det jo gøy å vise noe som fyller salen.

Traagstad tror mye av styrken ligger i det gode samholdet, ikke minst i den positive energien *Grease* byr på. Alle i produksjonen er komfortable med hverandre, og skuespillerne går ordentlig inn i rollene sine. Under den første danseøvingen fikk skuespillerne til nummeret på en halvtime. Sånt blir det bra sceneshow av.

På spørsmål om hva hun vil tilføye for å selge *Grease* til publikum har Traagstad et tydelig svar.

– Det blir utrolig god stemning. Når SIT og Studentersamfundets symfoniorkester setter opp noe sammen på denne måten så kommer det til å bli et fyrverkeri på scenen, lover Vilde Traagstad.

Traagstad håper på et engasjert publikum, og at noen våger å kle seg ut. Det har de nemlig oppfordret til på arrangementet på Facebook:

– Vi vil gjerne at folk skal ha på seg skinnjakka og ta kammen i lomma. Det er jo mye goyere når man lager en stor greie ut av det. **UD**

Thea Louise Mohagen Lekang har tidligere vært medlem av Studentmediene.

Brev til en generasjon

Anne Bitsch er lei av å bli objektifisert av media. Ho saknar eit samfunn som viser omsorg og forståing for dei marginaliserte.

TEKST: Frida Rystad Aune | FOTO: Marthe Stoksvik

ANNE BITSCH

Aktuell med boka *Brev til en ufødt datter. Om frihet, sex og søsterskap*. Har tidlegare gitt ut den sjølvbiografiske boka *Går du nå, er du ikke lenger min datter* (2017) og *Bak lukkede dører: en bok om voldtekt* (2013).

Kva er di siste kulturelle oppleving?

– Akkurat no les eg *Lolita* av Vladimir Nabokov. Den er utfordrande, men eg synast det er viktig å eksponere seg sjølv for litteratur og haldningar som er annleis enn sine egne eller som ein ikkje forstår. Det er godt å bli roska litt i og kunne bli sinna.

Kva er drivkrafta di?

– Å finne ut av ting, ei nysgjerrigheit på livet og ikkje tru at ein sitt med alle svar. Det kan kanskje vere ei drivkraft på eit eller anna plan. Det er viktig for meg å lære nye ting, å ikkje stagnere, men å utvikle seg, å kunne få skrive bøkene mine.

Kva blir neste prosjekt?

– Eg har fått treårig arbeidsstipend for jobbe med høgreekstreme og nynazistiske miljø. Eg skal framleis jobbe med kjønnsperspektiv, men også å forstå kvifor nokre blir tiltrekt av det miljøet.

– Ta vare på kvarandre

I si nye bok *Brev til en ufødt datter* skriv ho om sine egne erfaringar til ein yngre generasjon, om overgrepa og om refleksjonane ho har gjort i møte med rettsalen og media.

– Eg har treft mange jenter og kvinner i rettsstellet, og nokon av dei har vore så unge at dei potensielt kunne ha vore døtrene mine. Eg har følt eit veldig raseri på vegne av dei, og dei tinga som dei har måtta gå gjennom. Det er så mykje omsorg dei ikkje får. Dei blir ikkje nødvendigvis møtt med forståing og empati, eller av menneske som er genuint interessert i deira liv og historier.

Bitsch oppfordrar kvinner til å organisere seg i søsterskap, der ein kan vere åpne om sine erfaringar og bli møtt med tillit. Ho synest derimot ikkje at sosiale media som Facebook eller Instagram gir det fellesskapet som trengst når ein har blitt utsett for overgrep.

– Det eg skulle ønske at vi hadde meir av i samfunnet vårt, er eit fellesskap der ein føler omsorg og tek vare på kvarandre. At ein kan vere fortruleg, sånn som ein er med veninner i ungdomsåra.

Boka er skrive i brevform, til ei tiltenkt dotter kalla Emma. Sjølv om ho ikkje har noko ønske om egne barn, synast ho ikkje det er nødvendig for å kunne skrive på den forma ho gjer. Dette fordi den handlar om å formidle universelle tankar til ein dottergenerasjon. Ho meiner den gir større rom for å vere personleg enn faglege tekstar, som ho har skrive mykje av tidlegare.

– Det er et tema som er tent med at ein nærmar seg det med ei viss inderleggjering og personleg tilnærming.

For stort sensasjonsfokus

Bitsch meiner at nyheitsdekkinga er for sensasjon-prega når det gjeld seksuelle overgrep, og at dei er med på å forsterke stereotypiske forteljingar om valdtekt. Sjølv om ho stort sett har blitt møtt med respekt, har ho også opplevd å bli pressa inn i ei rolle ho ikkje kjenner seg igjen i.

– Det er jo ei objektgjering kvar ein låser personen veldig fast i den rolla. Ein anerkjenner ikkje at deira liv og eigenskapar er mykje større enn kva dei har vore utsett for, og det irriterer meg fælt.

Ho meiner at den konfliktsøkande måten media skriv på ikkje gir rom for dei nyansane som krevst for å dele valdtektshistorier. No arrangerer ho presseetikkkurs for media i samarbeid med Line Kolstad Rødseth, som var eit av dei mange offera til Julio Kopseng.

– Målet er å forme nokre tips til korleis redaksjonane kan unngå tabloide vinklingar, og ta i vare offer for seksuell vald og trakassering på ein meir taktfull måte. Vi treng å ha ein dialog om korleis dei betre kan oppfylle samfunnsoppdraget sitt. Det handlar meir om å opplyse enn om å skape debatt og forarging, seier ho. **UD**

Brennhett brev til samtida

Anne Bitsch har mye å viktig å si i *Brev til en ufødt datter*, men hun hemmes av bokas form.

TEKST: Ola Haugstad | FOTO: Spartacus Forlag

Med den feministiske grunnsetninga om at det personlige er politisk, skriver Bitsch åpent om personlige opplevelser, uten at hun blir utleverende. I stedet brukes hennes personlige opplevelser som springbrett til å diskutere kjønnspolitiske problemer. Farens overgrep i barndommen blir et utgangspunkt for å diskutere offerrollen, og hvordan denne fort kan bli et fengsel, særlig i møte med media. I et intervju på NRK P2 uttalte Bitsch at et mål med boka var å vise at selv om man er offer for

overgrep og krenkelser, trenger man ikke å være låst fast i en offerrolle. Bitsch evner å være både rasende og nyansert, gjerne på samme tid, og lykkes også dermed med å selv framstå som et helhetlig menneske.

Bitsch nærer en dyp skepsis til rettsapparatet – og det med rette. På overflaten er rettsystemet objektivt og rettferdig, men i realiteten tar retten som regel overgriperens parti, hevder Bitsch. Det har å gjøre med at det som foregår i rettssalen

først og fremst er et retorisk spill. Det blir opp til anklageren å framstå som et godt eller korrekt offer, mens den tiltalte og forsvarsadvokaten hevder gjerne på sin side at det er opp til offeret å si tydeligere ifra om hun ikke vil ha sex. Prinsippet om at den tiltalte er uskyldig til det motsatte er bevist, snus slik til at ofre for overgrep er seksuelt tilgjengelige til det motsatte er bevist. Med andre ord er det umulig å stille seg nøytral til overgrepssaker, hevder Bitsch, eller iallfall at man med en slik nøytralitet uunngåelig stiller seg på den tiltaltes side.

Der Bitsch er skarp og konkret i det personlige, skorter det litt på de konkrete løsningene. Boka slutter med ei fortelling om ei jente hun møter på Ingierstrand bad i Oslo. Bitsch overbeviser jenta om å hoppe fra ti-meteren, og øyeblikket gir begge parter en god dose selvtillit og stolthet. Det er ikke et dårlig litterært bilde, men jeg savner et mer konkret eksempel på hva Bitsch mener med «søsterskap». Vennskap og oppbygging av selvtillit mellom kvinner løser ikke av seg selv problemene Bitsch peker på i rettsystemet, for eksempel.

Bokas største svakhet er imidlertid brevformen, som virker litt tilfeldig og umotivert. Brevet er tiltenkt Emma, Bitschs fiktive datter, oppkalt etter anarkisten Emma Goldman. Emma er en dårlig tilsørt «stand-in» for dagens generasjon av unge kvinner, og hvert sted Bitsch tiltaler Emma blir et irritasjonsmoment, som river leseren ut av ellers gode betraktninger. Boka kunne fungert bedre som et essay, eller om det hadde forholdt seg løsere til brevjangeren.

Til deg som ikke vet at du voldtok meg

Først fem år senere orker jeg i det hele tatt tanken på å kysse noen.

TEKST: Anonym | ILLUSTRASJON: Line Blom Salvesen

Da jeg var 17 år gammel dro jeg på festival med en vennegjeng jeg var med i. Jeg hadde nylig blitt dumpet av min aller første kjæreste. Såpass nylig faktisk, at vi skulle sove i samme lavvo på festivalcampen. Vi var fast bestemte på å være venner, og venner kan da sove i lavvo sammen uten at det gjør noe?

Det gjorde absolutt noe, og stemninga var ganske klein. Kveld nummer to satt vi som en del av en større gjeng. Jeg er den første til å innrømme at jeg som 17-åring ikke var veldig moden, og jeg tenkte at sjalusi var en sikker måte å få ekskjæresten min til å innse at det fremdeles var noe mellom oss. Derfor flørtet jeg vilt og uhemmet med en gutt i starten av 20-åra: deg. Du var kjekk, sjarmerende, morsom, og fra et helt annet sted i landet. Jeg synes du var spennende, og det var ufattelig at du ville bruke tiden din på meg.

En etter en forsvant resten av gjengen, og til slutt var det bare deg og meg. Klokken var vel nærmere halv fem da vi kysset. Derfra eskalerte det kjapt. Jeg var full, og det eneste jeg klarte å gjøre av motstand var å si nei. Dette ordet sa jeg flere ganger, men til ingen nytte. Du hadde bestemt seg for hva du skulle, og jeg måtte bare godta det uansett om jeg ville eller ei. Da du var

ferdig med meg holdt du meg i hånda og fulgte meg tilbake til campen. Jeg sovnet med en ekkel følelse i magen, som jeg ikke klarte å bli kvitt på lang, lang tid.

Det er fem år siden den sommernatten. I løpet av disse fem årene har jeg tenkt mye på hva som skjedde. Det har vært dager der det eneste jeg klarte å gjøre var å låse meg inne på badet, der det ikke var vinduer slik at ingen skulle komme og ta meg. Dager jeg ringte til jobb og sa jeg var syk, for å slippe å se fremmede mennesker på gata. Dager jeg kun spiste makaroni og bearnaisesaus fra flaske, fordi det var varmmat som lagde seg selv. Inni meg var det kun hult, og jeg så ingen grunn til å fortsette livet. Det som holdt meg i live var at familien min ba meg om det.

Jeg la skylden på meg selv. Flørtingen, drikkingen, at jeg ikke gjorde mer motstand enn å si nei. Det kunne jo ikke være et overgrep, det var jo ikke voldelig? Det var bare sterke armer som holdt meg nede. Som rev meg i håret og styrte meg mot min vilje. «Kan du ikke se på det som en feil du gjorde i fylla?» var det noen som spurte. Og kunne jeg ikke bare det, da?

Etter ett år fikk jeg bekreftelse på at jo, det var et overgrep. Først etter tre år ble jeg komfortabel

med at det ikke var min feil, og etter fire år klarte jeg å være alene i offentligheten igjen. Redselen styrte ikke lenger hverdagen min.

Mitt seksuelle liv derimot, var lagt i ruiner. Selv om jeg klarte å være ute blant andre, og gå på jobb og skole igjen, var bare tanken på å være intim med noen fullstendig uaktuell. Jeg ble bedt med på stevnemøter, men avlyste alltid. Hvis noen flørtet med meg på fest fikk jeg panikk i stedet for lette sommerfugler i magen. En kveld ute på byen ble jeg forsøkt kysset av en fremmed mann, og endte med å dra gråtende fra baren med en bekymret og forvirret kompis hakk i hæl.

Det er først i år, fem år etter overgrepet, at jeg klarte å krysse den linja og bli med noen hjem. Personen vet hvem han er, og jeg håper han vet at jeg satte ubeskrivelig stor pris på at han stoppet umiddelbart da jeg ble overvoldt og sa nei. I dag skremmer ikke tanken på sex meg, fordi jeg vet at ikke alle er som deg. Ikke alle fortsetter etter at den andre sier nei.

Jeg har krevd livet mitt tilbake, sakte men sikkert, og med hjelp av terapi, medisiner og støtte fra folk som nektet å gi meg opp. Men du er kanskje der ute og tar livet fra noen andre. Jeg tror ikke du vet at du er en voldtektsmann. Jeg tror ikke du tenker på den kvelden i det hele tatt.

Det plager meg mer enn noe annet.

Under Dusken kjenner artikkelforfatterens identitet.

ANNE BITSCH

BREV TIL
EN UFØDT
DATTER

OM FRIHET, SEX
OG SØSTERSKAP

– Etter denne bufféen kommer du til å pisse olje

TEKST: Piffi & Gastronomat | FOTO: Dill

Ni Musers brødbuffé leverer det som må være Trondheims tørreste focaccia.

Trøndelags svar på Eyvind Hellstrøm og Arne Brimi, Piffi og Gastronomat, har igjen beveget seg ut på byens kulinariske jaktmarker. Denne gangen har de tatt turen til trønderhovedstadens kulturelle vannhull, Ni Muser, for å meske seg med brødbuffé.

– Dette har potensial til være en ypperlig lunsjbuffé, sier den alltid like optimistiske Gastronomat.

Han aner ennå ikke at hans forventninger er i ferd med å bli gjort til skamme.

Ikke nok smør

Blant bebrillede studiner og middelaldrende kvinner med kroppen full av dingeldangel finner de seg et vindusbord. Lokalet, med aner fra midten av 1800-tallet, er åpent og lyst. Det er høyt under taket, men akustikken er ingenting å hoppe i taket for.

– Lyden fra alle gjestene blir kastet mellom veggene. Man blir rett og slett litt sliten av å sitte her, forklarer Gastronomat.

Men Piffi hører ikke hva hans kollega og mangeårige kumpan sier. Han har allerede satt full fart mot bufféen. Den består av tre brød og sju ulike typer tilbehør. Bortsett fra smøret, som det dessuten er tomt for, er alt pålegget oljebasert. Når aioli, pesto, olivenmos (tapenade blant kjennere) og fransk landbrød treffer Piffis tallerken danner det seg en liten innsjø med olje.

Byens hardeste brød

– Denne focacciaen må være Trondheims

tørreste, stønner Gastronomat.

Han slåss med det som må være det kulinariske Trondheims tøffeste motstander. I kampens hete gløtter han bort på kollegaen. Piffi prøver febrilsk å bite av et stykke fra den steinharde bruschettaen. Brødet, som er stekt i olivenolje, har åpenbart ligget for lenge i ovnen.

– Bruschettaen er altfor salt. Og tapenaden smaker moste billigoliven fra glass, sier Piffi med kjennermine.

– Men aiolien er god, selv om den har litt lite hvitløk for min smak, sier den alltid barske Gastronomat.

Også det franske landbrødet smaker fortreffelig. Lyst, ferskt og luftig, slik det skal være. Men det at et av tre brød i en brødbuffé er spiselig er ikke nok til å imponere vårt alltid like årvåkne anmelderkorps.

Ingen optimal lunsjbuffé

Etter to porsjoner med brød og tilbehør er de to langt ifra mette, men de er likevel i ferd med å gå lei. All den oljebaserte maten har lagt seg som en film i ganen.

– Etter denne bufféen kommer du til å pisse olje, sier Piffi til sin bordkavaler.

– Det hadde det gjort seg med litt smøreost eller kanskje noe enkelt kjøttpålegg. Dette er fryktelig tungt å spise, konstaterer Gastronomat.

– Når pålegget er så lite variert, orker man knapt nok å spise mer enn et par brodkiver, legger Piffi til.

De to forlater lokalt etter godt over en time med bespising. Fortsatt lyser den hvite smørskålen tom imot dem. **UD**

- UTVALG
- MAT FOR PENGENE
- SERVICE
- MILJØ
- TOTALOPPLEVELSE

BRØDBUFFÉ

Hvor: Ni Muser. Bispegata 9C, 7012 Trondheim.

Vi spiste: Brødbuffé.

Pris: 65 kroner.

Tidspunkt for buffé: Klokken 11:00 - 21:00.

Studentrabatt: Nei.

Hvem passer det for: Deg som foretrekker 10-kroners-oliven fra Rema 1000.

Klientell: Kulturkjerringer og kulturgubber.

Utsikt: Høstbrun hage.

Vegetar: Ja.

Rullestolvennlig: Ja, hvis du greier å bære rullestolen.

Insidertips: Vil du på død og liv spise tapenade? Bland den for guds skyld med aioli.

Home is where the HOME is

Jeg velger heller *Carpe Diem* på veggen enn et hvitmalt mareritt.

TEKST: Maria Bonnevie-Svendsen Furuheim | ILLUSTRASJON: Benjamin Drews

Det er mange interiørtrender som blir latterliggjort i dagens media, men de som får aller størst medfart er nok trender som «shabby chic». Trenden karakteriseres av liksom-antikke dekorasjonselementer i duse farger, med innslag av mundane og uinspirerende tekst-elementer. Denne trenden (og den påfølgende harselasen) kan finnes blant annet i Natt og Dags bildeserie *Interiørbilder fra Luksusfellen*, hvor hvert eneste hjem på bildene har store bokstaver på vegger og hyller med inskripsjoner som LOVE, HOME, eller FAMILY, kanskje for å minne husets beboere på at, ja, det er HOME de er. Sånn sett har trenden mye til felles med det å tatovere sitt eget navn på kroppen.

Men dersom du allerede sitter i sofaen foran tv-en, skal det lite til for å skifte kanal over til NRK3 eller Vox. Der kan man observere menn i litt for store tweedresser i programmer som *Solgt* og *Drømmedesign*, som til stadighet spaserer omkring og peker

på kliniske overflater dekket av hvitmaling, betong, og metall. Disse roper på seg spasmer over hvor «lekkert» det er i sterile bygninger som kun er et par sprinkelvinduer unna å kunne klassifiseres som mental-institusjoner. Slik kan man ende opp som snøblind bare av å ta seg en tur på badet.

Det er mye som kan sies om shabby chic-stilen, og det er veldig lite av det som er positivt. Hva som derimot kan sies er at dårlig smak i det minste fremdeles er et uttrykk for en smak. Den er et resultat av tid, krefter, og ressurser som er siktet inn på å gjøre hjemmet ditt til et koselig sted som skal reflektere personligheten din. Om så denne personligheten er litte granne uoppfinnsom, så får det bare være. Det som virkelig teller er at her har det blitt gjort et minimum av innsats av noen som faktisk bryr seg.

Dette er mye mer enn hva som kan bli sagt om de helhvite mausoleene som stadig blir lagt ut for salg. Helhvitt er ikke et uttrykk for

personlighet. Helhvitt er blottet for varme, det er blottet for smak, og mest av alt er det blottet for et minimum av innsats. I og med at disse boligene gjerne tilhører mennesker med både ressursene og overskuddet som trengs for å kunne lage koselige hjem, er denne fullstendig giddelausheten i mine øyne den største kardinalsypden av dem alle innen interiør.

Om kritikken virkelig bunner i en allergi for visse stiler, eller kanskje bare en dårlig skjult klasseforakt, kan jeg ikke si. Det jeg derimot kan konstatere, er at ingen ønsker å leve i et hjem der man trenger hjelp av en St. Bernard for å komme seg ut.

Da tar jeg heller bokstavene. **UD**

Gode vibber og støtte i hverdagen

Etter å ha snakket med Eirik Aas og Mato Polo fra Vibbefanger, framstår det som om Vibbefanger lever kompisdrommen fullt ut.

TEKST: Markus Lynum | FOTO: Torstein Olav Eriksen

Vibbefanger beskriver seg selv som et kreativt kollektiv, og har vokst ut fra kompisgjengen som utgjør Hester V75. Siden Hester V75 ikke hadde plateselskap eller management, opprettet de like gjerne og sitt eget: Vibbefanger. Kollektivet rommer nå artister som Kjartan Lauritzen, Niilas og Verdensrommet. Vi slo av en prat med Eirik Aas og Mato Polo fra Vibbefanger i anledning Vibbefestivalen på Samfundet. Vi preiket en del om livet som artist og tilværelsen som en del av Vibbe-fellesskapet.

– Jeg føler at det er ingen som sier hva vi skal gjøre. Vi kan på en måte legge ut det vi føler for, forteller Eirik Aas.

– Ja. Det er veldig deilig, skyter Mato inn.
– Så man kan legge ut bilder når man ligger hjemme og chiller, og så kan du legge ut bilder når du er på gig. Trenger ikke legge ut noe. Er ingen som presser deg til noe som helst,

fortsetter Aas.

– Nei det er det, med all sånn musikk og greier. Jeg tror ikke vi hadde gjort det hvis vi ikke hadde hatt Vibbefanger, fortsetter Mato.

Aldri en plan

Om frihet til å legge ut det man føler for på verdensveven, eller til å lage den musikken man føler for henger sammen med at Vibbefanger har vokst fram fra en gjeng med gode tjommier, svarer de bekreftende.

– Ja, ass. Selvfølgelig. Mato har jo lagd beats lenge, men jeg begynte ikke å rappe før senere. Jeg hadde ikke sett for meg for tre år siden at jeg kom til å bli en rapper. Så det har jo bare blitt satt i den settingen fordi vi fant ut at det var gøy å lage musikk sammen, sier Aas.

Dette bekrefter Mato, og utbroderer.
– Det var jo sånn med meg og. Jeg lagde

beats, men det gjorde jeg bare alene på rommet. Det var aldri en plan at det skulle skje noe. Men så, bare fordi vi var venner, kom det fram. Og det er jo sånn med meg og rappingen også. Det var aldri noen plan om at jeg skulle begynne å rappe eller være artist, men så begynte jeg litt for gøy. Siden jeg har de folkene rundt meg så var jeg sånn: «Ok, kanskje jeg har lyst til å gi ut noe», og da var det enkelt å gjøre, siden det ikke var noe press. Hvis jeg skal gi ut en låt til, så lager jeg den ferdig og sender til dem: «Hei, jeg tenker å gi ut den her». Da bare fikser Aas, Ingo (Ingebrigt Røyane, fra Hester V75, journ. anm.), Rafi (Rafael Eish fra Hester V75, journ. anm) og dem resten.

Vibbefanger som kompisgjeng

Videre forteller Mato Polo at Vibbefanger ikke bare hjalp han som artist, men også støttet han i

hans kulinariske prosjekt: Matos kjøkken.

– Ja, egentlig. Det også begynte bare med at vi preiket om det på gøy, så fant vi ut en dag at «Okei, vi bare gjør det skikkelig». Og vi har alt det vi trenger rundt oss. Folk til å lage det, folk til å skaffe støtte, og fotografer til å filme det.

– Så Vibbefanger har på en måte gitt oss en plattform der vi kan gjøre hva som helst. Mato har gått fra å være rapper og produsent til å være på kjøkkenet og programleder, fortsetter Aas.

Ettersom dette høres veldig utopisk ut, må man drive litt kritisk journalistikk og høre om det ikke er produksjonskrav og stress til stede innad i Vibbefanger-kollektivet. Aas avkrefter dette.

– Altså, man prøver jo, for eksempel med Mato, så har liksom Ingo vært motiverende og sånt. Sagt sånn her: «Ja, prøv å gjøre ferdig den låten da».

– Ja det er sant, vi pusher hverandre, svarer Mato.
– Men på en kompis måte, liksom.

– Men så har man respekt for og at noen ikke er higne på det, så kanskje man skal gjøre det til høsten, eller et eller annet sånt. Så er det greit. Da fokuserer man på noe annet, avslutter Mato.

Dette henger jo kanskje sammen med at Vibbefanger har vokst ut fra en gjeng med venner, som etablerer en trygg og romslig ramme å arbeide innenfor. Men det spørs om det er optimalt at artistarbeidet og ens sosiale liv er såpass sammenvevd. Mato forteller:

– Det er ofte sånn at man enten er i hengemodus, eller i jobbmodus. Det blir litt sånn: «Okei, nå skal vi i studio, og vi skal gjøre ferdig det her». Folk har andre ting å drive med også, så da kan vi gå i gang og jobbe med det. Ellers så kan vi gå dit kun for å ha det gøy og være kreativ.

Instagram og turnélivet

Når det kommer til forskjeller i tilværelsen som artist, trekker Eirik Aas fram forholdet sitt til Instagram.

– Man merker at man har blitt mye mer aktiv på sosiale medier som artist. Før var jeg sånn at jeg dreit litt i det, men nå poster jeg et eller annet uansett. Har jo også litt med at Instagram ikke var så stort for tre år siden, men nå legger jo folk ut to stories hver dag. Føler at det ikke handler om bildene, men om å vise fram hva man gjør. Hvis du har en gig, så føler jeg det er lov til å legge ut et bilde.

Mato forteller også om sitt forhold til Instagram, og har en litt annen motivasjon enn Aas til å dele bilder.

– Jeg vet ikke helt, jeg tenker ikke så mye på Instagram. Jeg er tenker mer at hvis det går en måned bør jeg legge ut noe for å vise at jeg fortsatt er i live. Legger også ut hvis jeg nettopp har hatt konsert, og finner et fett bilde og tenker «Okei. Dette var fett», og legger det ut.

Når det kommer til fordeler med artisttilværelsen fremhever Aas rider (en liste over varer en artist skal ha backstage, journ. anm) og penger:

– Det er jo sånn at hvis man spiller en konsert, så får du liksom, kanskje, en rider og masse øl og sånt.

– Og det er jo nice, skyter Mato inn.

– Men det er jo liksom bare sånne ting som er fordelene som kommer da, fortsetter Aas, før Mato avbryter.

– Og penger for å spille konserten da.

– Men sånn, vi har jo ikke fått så mye penger for konsertene vi spiller, innvender Aas

– Nei, nei, men uansett hvor mye man får så tenker jo jeg at det er digg.

– Ja, det er digg, konstaterer Aas, mens Mato nikker bekræftende.

Og etter den lekne krangelen, avslutter vi intervjuet før de må løpe videre til lydprøve i Storsalen. **UD**

FOTO: foto.samfundet.no

FOTO: foto.samfundet.no

Du kjøper. Du gir.

Vet du at når du handler noe godt fra Kavli og Q-Meieriene, gjør du samtidig en god handling? Overskuddet går til Kavlifondet, som støtter humanitært arbeid, forskning og kultur. Kavlifondets gaver skaper store ringvirkninger. Takk for bidraget! Se hva du gir til på kavlifondet.no

FOTO: Luminelle Recordings

Das Body - *Das Body*

Debut EP-en bidrar med fengende sommerforelskelse i kombinasjon med mørke rytmer.

TEKST: Lisa Bye

Oslo-bandet Das Body har sluppet sin debut-EP med samme navn. Dette skjer etter et godt 2018 så langt, og det nye bidraget gjør at jeg ikke ser noen grunn til at det ikke vil fortsette. Første låt ut er «Graceland», som introduserer oss for en vokal av Ellie Linden som minner meg noe om Aqua-Lenes. Dette til tross, er det en helt annen opplevelse å lytte til det alternative indiebandet Das Body. Vokalen utgjør en kontrast fra sangens mørke, gjennomgående preg av electro-pop. «Graceland» er en kombinasjon av mørke og av raskt tempo, noe som fungerer godt som beskrivelse av bandet og deres første EP.

Neste låt, «Boys», kom først ut som singel i juni i år, og ble tatt varmt imot. Bandet, som i tillegg til Ellie Linden, består av Didrik Karsrud, Patrik Alm og Kim Granholt, beskrev da låta som en lett sommerlåt med «shady» tekst som gjør lettheten litt tvilsom. Sangen bidrar med en fengende rytme og har noe høyere tempo enn «Graceland», noe som uten tvil gir meg sommerferie-vibber.

«Know My Name» gir meg assosiasjoner til en sommerforelskelse, og går inn som min favorittlåt på EP-en. Den emosjonelle teksten og lette melodien utgjør en lekende kombinasjon som gjør det umulig å ikke trippe med foten til rytmen.

EP-en avsluttes med «Trap» som introduseres med en mørk trommerytme. Dette er den mest nedstemte av alle de fire sangene, men lykkes likevel i å fange en letthet gjennom Lindens lyse stemme. Det er en lekenhet i Das Body som gjør at debut-EP-en faller i god jord hos meg. Bandet signerte i april med det amerikanske labellet Luminelle Records, og har siden deres første singelslipp mottatt god kritikk fra både inn- og utland. Og det er ikke uten grunn. Das Body utgjør et godt bidrag til norsk alternativ indie og elektro-pop. **UD**

FOTO: Riot Factory

Panda Panda - *Tulips*

Panda Pandas debutskive eksperimenterer, sjarmerer og innoverer.

TEKST: Markus Lynum

Panda Panda presenterer et lekent og dynamisk lydbilde på debutskiva *Tulips*. Skiva fremstår som et av de mer innovative bidragene som har ankommet den norske indiescenen de siste årene, noe som definitivt kan tilskrives spensten de debuterer med.

Panda Panda går hard ut i første låt, «Slacker», hvor man som lytter blir møtt av et fragmentert og skiftende lydbilde, som mesterlig flettes sammen til en spennende låt, hvor de to vokalistene leker seg i det støyende lydbildet. De to oppfølgingslåtene «What We Do» og «Starlight» beholder dessverre ikke det lekende og utforskende lydbildet skiva åpner med, og framstår dessverre som to litt tafatte indie-klisjeer.

Heldigvis for vår del er skivas tammeste del allerede over på sang nummer fire: «Tulips». Dette blir for min del skivas musikalske høydepunkt. Her lekes det mye med lydbildet hvor spesielt rytmene og de kreative skiftene i låta gir sterke konnotasjoner til band som Deerhoof og Palm. Låta drives av Jamtveits vokal, som hviler behagelig på toppen av en søt synth, og gir et godt holdepunkt i sekvensene av sangen hvor trommisen og gitaristen føler for å leke seg med støy. Det gir sangen en harmonisk og behagelig stemning, som bare komplementeres av kontrasten vokalen utgjør i forhold til de hektiske trommene og den eklektiske gitaren.

Det er nesten som om skiva gjennomgår en form for spirituell renselse etter «Tulips», som følge av hvor mye mer støyete og lekent lydbilde er i forhold til låt nummer to og tre. Herfra og ut demonstrerer Panda Panda på ypperlig vis hvorfor de, muligens, er Norges kuleste indieband. Ingen av sangene føles repeterende, og bandet glimrer med de musikalske arrangementene man blir eksponert for som lytter.

Kort oppsummert. Fjern første og tredje låt fra Spotify-køen din, og kos deg med den mest lekne norske indiemusikken du har hørt på lenge. **UD**

FOTO: Polyvinyl Record Co.

Kero Kero Bonito - *Time 'n' Place*

Klar utvikling fra debuten.

TEKST: Sander Engen

To år etter suksessdebuten *Bonito Generation* har endelig fargeklatten av en trio Kero Kero Bonito endelig sluppet sitt andre fulle album, etter singelsamlingen *TOTEP* ble sluppet tidligere i år. Nå er de tilbake med et ærlig forsøk på å konsentrere stilen.

Albumet starter eksplosivt med dronete industrielle gitarlyder tvunnet sammen med synthemelodier, før vokalisten Sarah Midori Perry kommer inn med sin lekne og poppete vokal i skarp kontrast med det underliggende sporet. «Outside» ender opp med en sakte serenade, og vekker spørsmål om hvor resten av albumet er på vei.

Den positive vibben fortsetter på «Time Today», som bærer den typiske sounden fra debutalbumet. «Only Acting» er mer interessant, med en instrumental oppbygning som mot midten bryter fra elektropop over i støyrock og skaper en hard kontrast. Selv med det kaotiske lydbildet imponerer de med kreativiteten.

Videre på «Flyway» finner de en god symbiose mellom støyen og elektropopen, men uten de harde bruddene. Med solid levering fra Perry, ender låta opp som en av de klare favorittene. «Dump» fanger igjen med en flytende vokal, og jeg sitter og venter på at støybruddet skal komme, helt til låtens avslutning.

Neste overraskelse kommer ikke før på «If I'd Known», hvor det blir servert en kaotisk gitarsolo, avsluttet av vokalvariasjon med rapping fra Jamie Bulled. Resten av albumet blir litt i overkant flytende. Unntaket er avslutningen «Rest Stop», som runder av albumet med en brutal dekomponering av støyrock, fløytemelodier og hviskete partier fra Sarah.

Det er mye bra å hente her. Lydbildet har hatt en klar og god utvikling fra debuten, og trioen har klart å finne noe nytt og kreativt for å fremme den allerede nyskapende sounden. Albumet lider likevel av å bli dratt i flere retninger, hvor ingen av dem blir helt fullbyrdet. De gjør det best på «Flyway» hvor de klarer å finne middelveien, og det er slikt jeg vil høre mer av. **UD**

ERLEND GYLVER

JOURNALIST

Denne veien til kreativ galskap

Graver du lenge nok, kan du bli forelsket i de virkelig eksperimentelle perlene nede i sjangerdypet.

Som Under Dusken pleier å skrive hver høst virker nettopp denne årstiden å ha en spesiell effekt på våre lyttevaner. At en mørkere årstid bringer med seg mørkere musikk er nærmest blitt en klisjé å regne i musikkjournalistikk, men dette vil jeg hevde bare er en side av fenomenet. Under lange ettermiddager på lesesalen i oktober med semesteroppgaver og eksamenslesing i horisonten, finner jeg meg selv nedgravd i enkelte sjangerhull man ikke så enkelt kommer opp av. En stor fascinasjon ved musikk, en som bare har blitt større etter at strømmetjeneste-revolusjonen, er alt det merkelige, rare, men ofte geniale som finnes der nede i dypet.

Alle sjangre, om det er hiphop, jazz, elektronika eller rockemusikk, har sin kommersielle del man blir eksponert for først. Men det finnes også en motpol til det kommersielle, og her snakker jeg

om musikk som ofte er lagd uten tanke på at det skal spilles på radio, eller for den slags skyld at andre skal høre den. Jeg skal her ta for meg denne delen av rocken og metallen, siden det er musikk som står meg nærmest, men tvil ikke på at lignende sære fenomener også finnes innenfor din favorittsjanger.

Vi kan begynne med en av de mest kjente artistene innenfor post-rock sjangeren, den canadiske gruppa Godspeed You! Black Emperor. Gjennomsnittlig lengde på låtene deres er cirka 15 minutter, og det er overhode ingen vokal, refreng eller vers i låtene. Likevel er det forbløffende engasjerende musikk. Låtene er litt som små fortellinger, som om de har en narrativ struktur. Dette er noe som for så vidt kjennetegner instrumentalmusikk; fraværet av vokal gjør at instrumentene må begynne å tale. Det som gjør Godspeed så spesielt er hvor gjennomført dette prinsippet er, til et punkt hvor du nesten «skjønner» hva en låt handler om uten du trenger tekst til å forklare deg det. Her i Norge har vi også våre representanter. Bandet Orions Belte ga nylig ut en nydelig debut *Mint*, som følger i tradisjonen beskrevet over. Som vår anmelder uttrykte det i forrige utgave av Under Dusken: dette er «filmmusikk som klarer seg bra uten en film.»

Instrumentelle låter som nærmer seg halvtimen er et kjennetegn på at du har kommet deg ganske dypt ned i sjangerhullet. I tillegg til å være en konstatering av det ukommersielle kommer fenomenet dronemusikk inn i bildet når vi er inne på lange låter. Ikke ulikt krautrock viser dronemusikk til band, for eksempel Earth, som bygger opp låtene sine rundt ett eller to enkle riff, og så spiller små variasjoner av dette riffet

ut i evigheten. Om dette hørtes ut som fryktelig kjedelig musikk skjønner jeg det godt, men dette er musikk som er ment til å gå i bakgrunnen, og som setter en viss stemning. Det passer for eksempel perfekt når du leser romaner, eller når du skriver lettbenete musikkbefalinger til Under Dusken.

Til slutt har vi en rekke band som er mer som kunstinstallasjoner å regne. Innenfor denne verdenen av avantgarde, surrealisme og galskap er amerikanske Swans kanskje det beste eksempelet. Her kommer også sjokkfaktoren inn i bildet, man skal bli forbauset og overrasket over at dette kan kalles musikk. Eksempelvis var Swans sitt besøk på Byscenen i fjor mer som en flere timer lang og øredovende meditasjon enn en konsert. Hvorfor gidder man da å bruke lørdagskvelden på noe slikt? Det kan være at sære eksperimentelle artister gir en helt spesiell lytteopplevelse generiske og mer kommersielle artister aldri vil kunne gi. Så når høstmørket for alvor setter inn vil jeg anbefale å grave litt etter unik musikk for å hjelpe til med den kommende vinterdepresjonen. Personlig hadde jeg blitt sprø om jeg bare skulle gått rundt og hørt på eksperimentell post-rock, men man trenger jo av og til sin daglige dose galskap.

Albumspilleliste, fra mest til minst mottagelig:

1. Orions Belte - *Mint*
2. Godspeed You! Black Emperor - *Allelujah! Don't Bend! Ascend!*
3. Earth - *The Bees Made Honey in The Lion's Skull*
4. Swans - *The Seer*

Registrerer:

...at **Gabriel** spiser middag på Frati på tirsdays
 ...at Fitteblækka blir eid av **Anne Holt**
 ...at det uttales bitch, ikke bits
 ...at **mannen** har falt allerede
 ...at evakuering minutt for minutt
 ...at landsdekkende coverup
 ...at sannhetenommannen.no
 ...at grav deg ned i tide
 ...at **Samfundetlederen** synes #metoo har gått for langt
 ...at #metoo har gått for langt
 ...at bevegelsen har blitt redusert til å diskutere om det er ok å **klemme** det motsatte kjønn
 ...at student engasjer deg
 ...at student **engasjer** deg
 ...at veldig bygda
 ...at nå ble det mye **pirum**
 ...at er ikke det poenget med pirum
 ...at pirum er for mye
 ...at hvor faen blir det av **Propheten**
 ...at **Samfundet** bygges ut
 ...at Gløshaugen bygges ut
 ...at bygg dem **sammen?**
 ...at **LøK** drikker **Knausartistenes** overskuddspils
 ...at vi har ingen ideer så vi registrerer **været**
 ...at det har vært **varmt**
 ...at det har vært **regn**
 ...at noen ganger har det ikke vært regn
 ...at tidligere var det kaldt også da
 ...at det var vel alt?
 ...at **uvær** er det motsatte av vær
 ...at det er flom i Skjok
 ...at livestreamen var underveldende
 ...at det er **sikkert kjipt** for de som bor der
 ...at er ikke helt **Katrina** da
 ...at tipper ikke veldig mange dør i Skjåk
 ...at Norge **avkolonialiseres**
 ...at det er når alle kolonialene blir utkonkurrert av **Rema**
 ...at alle på Sesam snakker **kebabnorsk** for image
 ...at hvem vil kjøpe **kebab** av en fyr som snakker flytende norsk?

Herrem: Vi kan betale for nybygg med Tolga-metoden

Finansstyret lanserte på lørdagens Samfundsmøte en ny strategi for å tjene penger. Det var tydelig at Herrem har fulgt med på nyhetene i det siste. For strategien var tydelig hentet fra en viss kommune i Hedmark.

– Jeg satt i tronrommet mitt og så på Debatten da tanken slo meg. Tolgas ide var genial. Men de hadde ikke gått langt nok. Her på Samfundet har vi mulighet til å erklære hele gjenger som mentalt utviklingshemmet, så hente millioner i statsstøtte, sa Herrem.

Ifølge Herrem har man flere gjenger på Samfundet som er muligheter. Han trekker fram både KSSG og flere av de kunstneriske gjengene som åpenbare kandidater.

– Det er klart at ingen vil tvile på at majoriteten av medlemsmassen i KSG er utviklingshemmet. Ytterst få oppgående unge mennesker vill kommet på noe så tullete som nazi-festen i fjor for eksempel. Så jobber de også gratis i serviceyrker. Helt på trynet. Så har vi alle disse korene og bandene som liker å kle seg opp i fjollete kostymer og virre rundt. Tror ikke det blir noe problem å overbevise staten.

Herrem sier at dette er noe Husfolk bare må tåle. Han sier at FS selvsagt vil stille som økonomisk verge for alle.

– Det er klart at vi i FS kan styre økonomien til alle disse Studentene kan selv. De bruker penger på jævlige mye vås. Men vi er da ikke hensynsløse, så alle skal få penger til sitt daglige øl. Med denne gjengen må det jo bare kalles medisiner og de syke trenger jo sin medisin, sier Herrem og kaster hodet tilbake i vill, bestial latter.

Anmeldelse: Pirum - Revolvergutt

Av ren nysgjerrighet tok vi på oss ansvaret og brøt oss inn i øvingslokalene til Pirum og stjal masteren til deres nye album. Vi låste fitteblækkas sjefsslakter inn i studio og satte torturen på fullt volum for å få dommen. En time senere åpnet vi døren og fant han naken i fosterstilling med fossblod fra ørene. Tviholdt og sammenkrøllet i hendene hans fant vi notatene, skrevet med nevnte blod.

Åpningslåta «Ta-Mæ-Du, feat. Julian Mæhlen» lurar deg inn med vokaliseringer som kun en evnukk kan skape, og er blir klart at kUKA-sjefen har fått kjørt inn knyttneven opp til albuen i prosjektet. Tematikken følges opp med en grotesk dekonstruksjon av GODS-slageren i låta «Kjenn Tarmen».

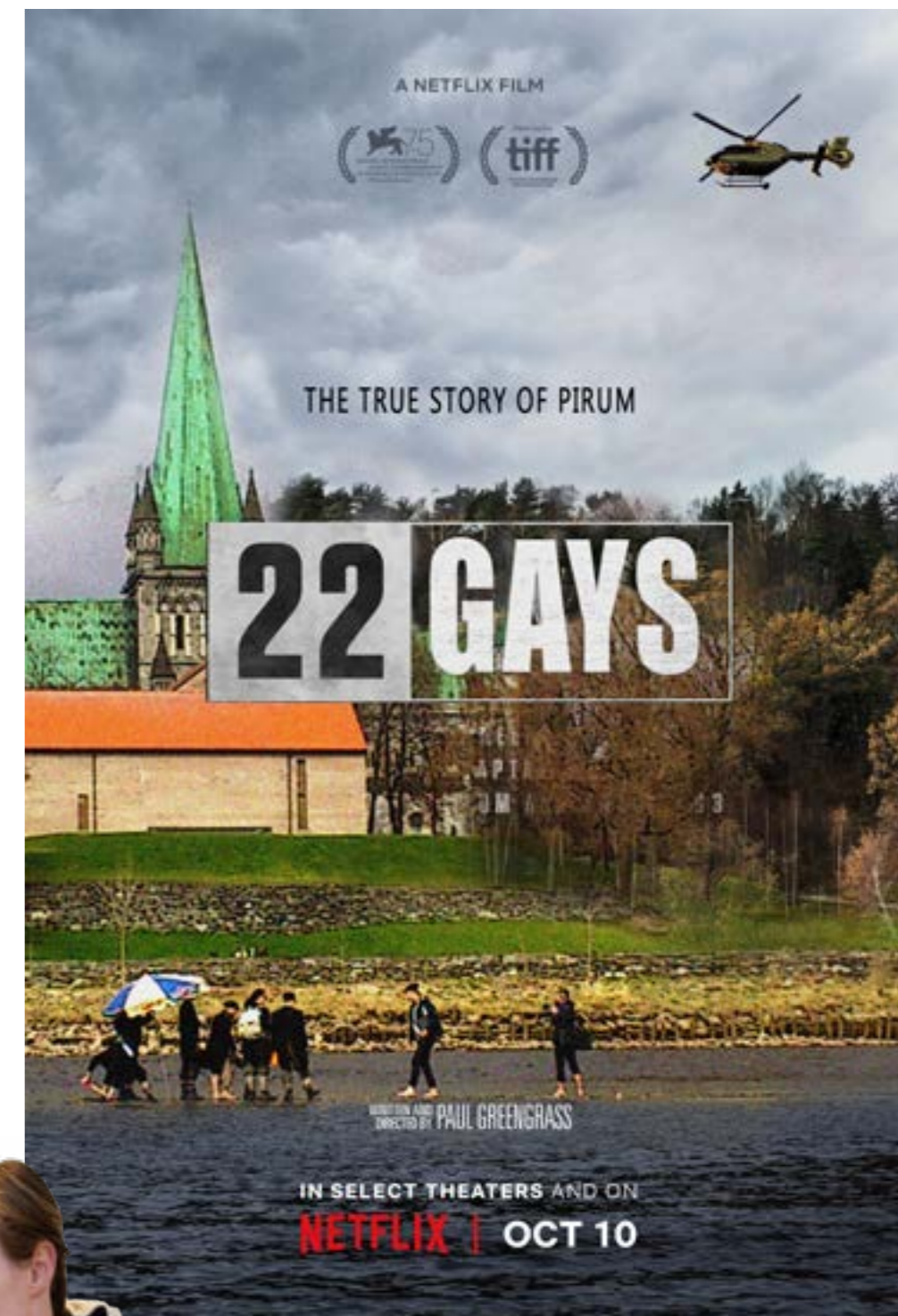
Lite overraskende er neste låt et cover av «Y.M.C.A.», med egne vers som omhandler mannskorets eskapader i Amerika. Tittelsporet kommer som låt nummer fire, «Revolvergutt», med dårlig skjulte metaforer om henrettelsene på øvingshelgen.

«Fire Dahls Og En Orgie» er et hån mot Trondheims musikkhistorie, og det går rykter om at hvis du styrter fire øl og både mottar og gir en fullbyrdelse innen låten er ferdig, får du en brukt kondom i studenteluen. «Hvitt I Gullstrupen» er en gurglete opera som ikke trenger mer enn 30 sekunder før den sprenger trommehinnene.

Mot slutten får vi «Går Inn Bakdøra» som en hyllest til Sangeren, og den kunne ikke vært ferdig fortere. Helt til slutt kommer et utitult spor som består av et femten minutter langt foredrag om mannens erogene soner, servert med innlevelse fra Lurken. Dette er søppel.

Sporliste:

- 1: «Ta-Mæ-Du feat. Julian Mæhlen»
- 2: «Kjenn Tarmen»
- 3: «Y.M.C.A (Village People cover)»
- 4: «Revolvergutt»
- 5: «Fire Dahls Og En Orgie»
- 6: «Hvitt I Gullstrupen»
- 7: «Går Inn Bakdøra»
- 8: «Untitled»

VÆR STOLT AV MASTERGRADEN DIN

– og vit hvem som kjemper for at den skal ha verdi.

Utdanningen er din viktigste investering. Vi hjelper deg å forvalte den videre. Tekna er Norges største forening for naturvitere og teknologer med mastergrad eller høyere. Våre medlemmer jobber hver dag med å løse samfunnets utfordringer gjennom innovasjon og ny teknologi. Vi jobber for at kompetanse skal lønne seg. Vi jobber for faget du brenner for. Og først og fremst jobber vi for deg.

Les mer og bli medlem på [tekna.no](https://www.tekna.no)